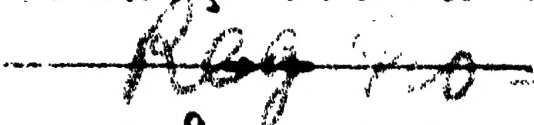

શ્રી
સત્યનારાયણની કથા

(મૂળ શ્લોક તથા શુદ્ધ ગુજરાતી ટીકા સહીત)

શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનની આરતી.

છપાવી પ્રગટ કરનાર
મુકસેતર નારણલાલ મોતીલાલ.
રીચીરોડ, -અમદાવાદ.

અમદાવાદ
શાહપુર નવી પોળમાં “પ્રજ્ઞહીતાર્થ” પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
પટેલ હાદ્યાભાઈ દયલતરામે છાપી.

આવૃત્તિ ૧ લી. પ્રત ૪૦૦૦
સંવત ૧૯૭૯ સને ૧૯૨૩

કૌંમલ ૦—૪—૦

ડીજાએ પ્રાપ્ત-એમ. વાડીલાલની કું., અમદાવાદ.

આ ચોપડી મુજસતી સ્કુલોમાં બહાવવા માટે મંજૂર થઈ છે.
 વરસાર્થિની સીખવી વ્યવહારમાં પ્રવીણ કરનાર

દેશીનામું.

ઉપજાતિ વૃત્ત.

લેંયા તજી હેખકને પરીક્ષા, અજ્ઞાની તેની ન કરે નિરીક્ષા:
 પ્રવીણ જ્યાં ગૂર્જર રાજગારી, નામા તજી કીંમત ત્યાંજ સારી.

પ્રિય વાંચકો તમારા દરરોજના ચાલુ વ્યવહારમાં પ્રવીણ થવું
 હોય તો દેશીનામાનું પુસ્તક વાંચી નામામાં પ્રવીણ થાઓ તેમજ
 ઘરના બીજા માણસોને પણ નામામાં પ્રવીણ કરો. મોટા મોટા
 પેઢીદાર અનુભવી મરાઠો તથા વ્યાપારીઓની મદદ લઈ ધોળા શ્રમ
 વેઠી આ પુસ્તક તૈયાર કર્યું છે, આ પુસ્તક બહાર પડેલાં નામાના
 પુસ્તકમાં સંપૂર્ણ અને શ્રેષ્ઠ મનાયલું છે, પ્રતિષ્ઠિત વર્તમાન પત્રોના
 અભિપ્રાય તેમજ અસંખ્ય આલોકના સંતોષદર્શક પત્રો પુષ્કળ
 ઉપયોગીપણાની ખાત્રી આપે છે, સ્કુલના અધિકારીઓએ મંજૂર
 કરી દરેક સ્કુલની લાયબ્રેરીમાં તથા ઇનામ આપવામાં મંજૂર રાખે
 માટે દરેક જણને આ પુસ્તક ખરીદવાની ખાસ ભલામણ છે. કીંમત
 રૂ. ૧-૦-૦ પોસ્ટેજ ગુરુ.

ઈંગ્લીશ ટીચર.

ઘર બેઠે ઈંગ્રેજી શીખવામાં મૈત્રી સરસ છે. શિક્ષકો અને
 વિદ્યાર્થીઓ આ બુકની મદદથી ઈંગ્રેજી બોલવાનું સંબંધિત જ્ઞાન મે-
 જવી શકે છે તેની કીંમત રૂ. ૧-૮-૦ શિક્ષકોને અને વિદ્યાર્થીઓને
 રૂ. ૧-૮-૦ થી ઘેર બેઠા મોકલીશું.

નારણલાલ મોતીલાલ બુકસેલર.

સીચીંગ, — અમદાવાદ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૪૮૩ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ . ૧૧૮૨ ના ૨૧૫ પુાની ૩૬૧

વિષય પ૨૩ : ૨૨૬૨ સેન્ટ -

અથ શ્રી સત્યનારાયણ પૂજનો વિધ

પૂજમાં ઉપયોગી સામગ્રી.

સત્યનારાયણની પૂજા કરનાર હરથે શ્રી સત્યનારાયણની પૂજા માટે નીચે પ્રમાણે સામગ્રી કરવી:—મંડપ માટે કળના ચાંમણા, ચંડપની આસપાસ બાંધવા માટે આંખાના પાંદડાનું તોરણ, પીપળા, હંબરો, વગેરે પાંચ જાતના વૃક્ષના પલ્લવે, ગોળ, નૈવેદ્ય માટે, લક્ષ્મી તથા સત્યનારાયણની સુવર્ણ મૂર્તિ, તાંબાનો કળશ, પંચપાત્ર, તરબાણું, આચમની, જનોઇના બે જોડા, પાંચ જાતના રત્નો તરીકે સુવર્ણમુદ્રા, રૂપાનાણું અથવા તો તાંબાનાણું, વસ્ત્ર તથા ઉપવસ્ત્ર, ચોખ્ખા, ઘઉં, કુંકુમ, અખીલ, દુર્ગા, ગુલાબ, વધીપદ્મ, ધુપ, પુષ્પો, હલદરના માંડીઆ, નાકું, એક હળર ને એક તુલસી-દંધ, નાળીયેર, પાન, સોપારી, પાવલાના પૈસા, કળા વગેરે ફળા, પુષ્પની બે માળા, રમાલ, દૂધ, દહીં, ઘી, મધ તથા સાકર, પુણ્ય-હવાચન માટે એક તાંબાનો કળશ, શ્રીલક્ષ્મી નારાયણને પધરાવવા માટે બાબઠ, નૈવેદ્ય માટે સવા શેર ઘી, સવા શેર સાકર સવા શેર દૂધ, સવા શેર ઘઉંનો રવો તથા સવા શેર કળા, આ પ્રમાણે સર્વ સામગ્રી કરવી કે જોથી સત્યનારાયણ દેવની પૂજામાં વિદ્યમાન નહિ નમસ્કાર કર્યા પછી બે હાથ જોડાવા નિચેના આચાર્ય મંત્રો બોલવા:—

ૐ શ્રીમમ્મહાગણપતયે નમઃ શ્રીગુરુમ્યો નમઃ। શ્રીલક્ષ્મી નારા-
યણામ્બા નમઃ શ્રીકુલદેવતામ્યો નમઃ। શ્રીદૃષ્ટદેવતામ્યો નમઃ
શ્રામદેવતામ્યો નમઃ। સર્વેમ્યો બ્રાહ્મણેમ્યો નમઃ।

ૐ સુમુખચંકન્તઃ કપિલો ગજકર્ણકઃ ॥ લંબોદરઃ ચિકિટ્સો
શ્રવાણો વિનાજયઃ ॥ ૧ ॥ પૂર્વકેતુર્ગણાશ્વક્ષો માલચંદ્રો ગજાનનઃ

(२) सत्यनारायणपूजनी पूजनो विधि.

ह्नावशैतानि नामानि चः पठेच्छृणुयादप ॥ २ ॥ विद्यारमे विवाहे
च प्रवेशे निर्णमे तथा ॥ संग्रामे संकटे चैप विघ्नस्य न जायते
॥ ३ ॥ शुक्लांबरधरं देवं जाशिवर्णं चतुर्भुजं ॥ प्रसन्नवदनं ध्याये-
त्सर्वविघ्नोपशान्तये ॥ ४ ॥ अभीप्सतार्थसिद्ध्यर्थं पूजितो चः
सुरासुरैः ॥ सर्ववघ्नहरस्तस्मै गणाधिपतये नमः ॥ ५ ॥ वक्रतुंड
महाकाय सूर्यकोटिसमयमं ॥ निर्विघ्नं कुरुमे देव सर्वकार्येषु सिद्धिदः
॥ ६ ॥ सर्वमंगलमागत्ये शिवे सर्वार्थसाधिके ॥ शरण्ये त्रयं च
गौहि नारायणि नमोस्तु ते ॥ ७ ॥ लाभस्तेषां जयस्तेषां जयस्तेषां
कुरुस्तेषां पराजयः ॥ येषामिन्दीवरयामो हृजस्थो जनार्दनः ॥ १ ॥
सर्वंस्वारभकायपु त्रयस्त्रि भूवनेश्वराः ॥ देवा दिशंतु नः सिद्धिं
प्रदोषानजनादनाः

पूजनो विधि.

अत्राय महामांगल्यफलप्रदे मासोत्तमे मासे अमुकभासे अमुक-
पक्षे अमुकतिथौ अमुकवासरे अमुकनक्षत्रे ॥ ममसकलदुर्गतोपशमन
सर्वापच्छांतिपूर्वकसकलमनोरथसिद्ध्यर्थं यथासपादितसामवया गणेश
गौरीवरुणब्रह्माविष्णुब्रह्मलक्ष्मीसूर्यानिवग्रहदेवतैर्द्राघष्टलोकपाल देवता
पूजनपूर्वकमंगीकृतश्रीसत्यनारायणपूजन तथा तरक्याभरणमह करिष्ये ॥
सर्वमंगीभूतमासनादिकलशाराधनं च करिष्ये ॥ अथ अर्चने राध-
भानं न न पृथ्वीपर भक्तुं रुद्राय अथ रत्ना पद्मी यन्मने अथ राध
नेत्रे पृथ्वी देवीनी आराधना कृन्वी केः-पृथ्वीस्वया धृता लोका
देवि त्वं विष्णुना धृता ॥ त्वं च धारयमां देवि पवित्रं कु चासनम् ॥
७ ॥ मत्र कश्चित् पीताना आसनपर पाशुं छाटुं तथा ॥ १ ॥ पासनी
भूमिपर पञ्च पक्षी छाटुं, ते पक्षी यथा योया सप्तमे नीयेते
अत्र अर्चनं अर्चता ते योया आर दिशोऽर्चमा नायता.

अमर्पन्तु ते भूता ये भुता भुमिसंस्थिता ॥ ये भुता विघ्न-
कर्तारस्ते नश्यन्तु शिवाज्ञया ॥ १ ॥

સત્યનારાયણની પૂજનો વિધિ.

(૩)

ગણપતી પૂજન.

પછી તેમાં દક્ષિણા નંખાવવી. પછી તે કળશમાંથી થોડું
પાણી પંચપાત્રમાં લેવું અને હાથમાં જળ લઈને ગણપાતની પૂજા
કરવી એખાની કે ધડની ઢગલીપર એક તાબુલ ઉપર ગણપતિની
મૂર્તિ કે સોપારીને પધરાવવી. રમ્ય સુશોભનં દિવ્યં સર્વસૌભ્યકરં
શુભમ્ ॥ આસનં ચ મયા દત્તં ગૃહાણ પરમેશ્વર ॥ ગણપતિના સમીપ
આસનાથેં પુષ્પ અર્પણ કરવાં. શ્રી સિદ્ધિબુદ્ધિસ હેતમહરગણપતયે
પાદયોઃ પાદ્યં હસ્તયોરર્ધ્યં સમર્પયામિ ॥ ગણપતિ દેવને પાદ્ય તથા
અર્ધ્ય અર્પણ કરવા. સ્નાન કરાવ્યા પછી નવમિસ્તુભિર્યુક્તં ત્રિગુણં
દેવતામયં ॥ હપવીતં નયા દત્તં ગૃહાણ પરમેશ્વર ॥ ઉપવીત પદે-
રાવવું. શ્રીલ્લંઘનં ચંદનં દિવ્યં ગંધાઠયં સુમનીહરમ્ ॥ વિલેપનં સુરશ્રેષ્ઠ
ચંદનં પ્રતિગૃહ્યતામ્ ॥ ચંદન ચડાવવું. અક્ષતાશ્ચ સુરશ્રેષ્ઠાઃકુંકુમાક્તાઃ
શુક્લોમિતાઃ ॥ મયા નિવેદિતા મક્ત્યા ગૃહાણ પરમેશ્વર ॥ અક્ષત
ચડાવવા, માલ્યાદીનિ સુગંધીણિ માલત્યાં ચ પ્રભો ॥ મયાહુતાનિ
પૂજાર્થ પુષ્પાણિ પ્રતિગૃહ્યતામ્ ॥ પુષ્પે ચડાવવાં. દુર્વીકુરાન્સહરિ-
તાનમૃતાન્મફલપ્રાન્ ॥ આનીર્તાસ્તવ પૂમાર્થ ગૃહાણ ગણનાયક ॥
દૂર્વા ચડાવવાં. હરિદ્રાકંકુમં ચૈવ સિંઘરાવ સમન્વિતમ્ ॥ સૌભાગ્ય
દ્રવ્યસયુક્તં ગૃહાણ પરમેશ્વર ॥ સૌભાગ્ય દ્રવ્ય ચડાવવાં.

વનસ્પતિસ્સોઙ્ગતો ગંધાઘ્યો ગંધ ઉત્તમઃ ॥ આધ્રેયઃ સર્વદેવાનાં
ધૂપોયં પ્રતિગૃહ્યતામ્ ॥ ધુપ કરવે. સાગ્ય વર્તિસંયુક્તં વક્ત્રિના યોજિતં
શર્કરન્મનિઃ ॥ દીપં દેવેશ શ્રૈલોચયતિમિરામહ ॥ દીવાપર પુષ્પ ચડાવવાં,
શર્કરાલ્લસાધાનિ દધિક્ષીરઘૃતાન ચ ॥ આહારં મક્ષમોઙ્યં ચ નેવેદ્યં
પ્રતિગૃહ્યતામ્ ॥ નૈ ઇ ધરણ્ય, પુંગીફલં મહાદિવ્યં નાગવલ્લોલૈર્યુતમ્ ॥
પલાદિચૂર્ણસંયુક્તનાંબૂલંપ્રતગૃહ્યતામ્ ॥ પાન, સોપારી વિગેરે અર્પણ કરવાં.

પદ્મ ફલં મહાદેવ સ્થાપિતં પુરતસ્તવ ॥ તેન મે સફલાવાસિ-
વેઙ્ગમનિઝમ્મરિ ॥ શ્રીકળ અર્પણ કરવું. હિરણ્યગર્ભગર્મસ્થ હેમચંદ્ર
વિમાવસોઃ અનંતપુણ્યફલદત્તમઃ શાન્તિ પ્રયચ્છ મે ॥ ગણપતિના
સન્મુખ દક્ષિણા ધરવી

(૪) સહનારાયણની પૂજનો વિધિ.

કર્પુરકં મહારાજ રસોન્નતં ચ વીપકમ્ । મંગલાર્થ મહીપાદ
હૃદયુદ્ધાગ ગણેશ આરતી કરવા. યાનિ કાનિ ચ પાપાનિ ગણ-
પતિની પ્રદક્ષિણા કરવી અને પછી રવાં વિઘ્નશત્રુ વલનેતિ ચ સુંદરેતિ
મન્ત્રપ્રિયેતિ ચરદેતિ સુક્ષ્મપ્રદેતિ । વિષ્ણુપ્રદેત્યગ્રહરેતિ ચ યે સ્તુષન્તિ
તથ્યો ગણેશ વરો મહા નિત્યદેવ ॥ પુષ્પો ગણપતિના ચરણમાં
અર્પણ કરી મરતક નમાવીને પ્રણામ કરવા.

અભિષેક કળશનું પૂજન.

તે પછી યજમાને પાતાની સન્મુખ ચોખાની ઢાળી કરી તેના
ઉપર તાંબાનો કળશ સ્થાપન કરીને હેચકુળ્યાદિ સંમૂતં તામ્રજં સુદઢ
નર્વ । કલશ ધોતકસ્માધં છિદ્રવર્ણવિવર્જિતમ્ ॥ કળશની પ્રાર્થના
કરવી, જીવનં સર્વજીવાનાં પાવનં પાવનામકમ્ । કીર્ત્તનં સર્વૌષધીનાં
ચ તત્ત્વજલં પૂજ્યમ્મહમ્ ॥ કળશમાં પાણી ભરવું, સૂત્ર કાપાસસંમૂતં
મહાળા નિર્મિતં પુરા । યેન વચ્ચં જગત્સર્વં વૃદ્ધનં કલશસ્વ ચ ।
કળશને કંઠે સૂત્ર વિંટવું, દેવેભ્યઃ પુરતો જાતા દેવેભ્યઃ સ્ત્રિયૂગં પુરા
શતં તત્ત્વ ચ પા વચ્ચુજીવનં જીવનાય ચ ॥ કળશમાં સર્વૌષધિ નાંખવી.
દૂર્લભમૃતસંપન્ને શતમૂલશતાકુરે ॥ શતપાતકસંહત્રી શતમાયુવ્યવધાનિ ॥
પાણીના કળશમાં દૂધ નાંખવી. અશ્વત્થોદુર્લભાપ્લક્ષ્ણચત્તન્યપ્રોધપલ્લવવાઃ ॥
પંચમંગાદિતિ પ્રોક્તાઃ સર્વકર્મસુ લીમનાઃ ॥ વિવિધ પુષ્પસંજાતં દેવાનાં
પ્રીતિવર્ધનમ્ ॥ ક્ષણં ચત્કાર્યસંમૂતં કલશે નિક્ષિપામ્યહમ્ ॥ પાંચ
પક્ષવો તથા પુષ્પો કળશમાં નાંખવા. ધાન્વૌષધિમનુષ્યાણાં જીવનં
પરમં સ્મૃતમ્ ॥ ક્ષિણં ચત્કાર્યસંમૂતં કલશે નિક્ષિપામ્યહમ્ ॥ કળશમાં
ધાન્ય પ્રક્ષેપ કરવો. પુગીફલમિદં દિવ્યં પવિત્રં પાપનાશનમ્ । પુત્ર
પૌત્રાદિકલદં કલશે નિક્ષિપામ્યહમ્ ॥ કળશમાં સોપારી નાંખવી
હિરણ્યમર્મ કળશમાં દક્ષિણાથે સુરર્ણ અથવા તેા રૂપાનાણું નાંખવું,
કનકં કુકિશં નીલં પદ્મરાગં ચ માત્તિકં ॥ એતાનિ પંચ રત્નાનિ
કલશે નિક્ષિપામ્યહમ્ ॥ પાંચ રત્નો અને તેને અભાવે રૂપાનાણું
અથાશકિત નાંખવું, તે પછી હાથમાં અક્ષત લઈ નમો નમસ્તે સ્કટિક

બ્રમાય મુખેતહારાય મંગલાય । સુપાશહસ્તાય શ્વાસનાય જ્ઞાતિ-
નાયાય નમો નમસ્તે ॥ વરુણમાવાહયામિ હાથમાના અક્ષતો કળશ
ઉપર ઊઠવા તે પછી વરુણાય નમઃ એમ બોલી, ચંદન પુષ્પ, ધુપ,
દીપ, નૈવેદ્ય, ફલ, મુખવાસ, તાંબુલ દક્ષિણા વગેરે વચ્ચે દેવની પાસે
તે તે પદાર્થોના નામની સાથે સમર્પયામિ એમ કહીને મૂકવા. છેવટે
અન્યા પૂજ્યા સાંગઃ સપરિવાનો વરુણદેવઃ પ્રીયતામ્ એમ કહીને
હાથમાનું પાણી જમીનપર મૂકવું. તે પછી કંકુથી હાથ ખરડી, કળશ
ઉપર નાળીયેર મૂકીને તે કળશ હાથપડે જમણા ખભા તરફ ઝાલી
રાખવો. યજમાને તે કળશ હાથમાં રાખતો વખતે દિશાક્રમ ધૃ
પૃથ્વીપર ધુટણ ટેકરીને એસવું અને પોતાના પુરોહિતના તરફ જોઈને
કહેવું કે મો બ્રાહ્મણાઃ મહ્યં સકુટંબિને મહાજનાન્નમકુર્વાણાય આશી-
ર્વાનમપેક્ષમાણાય अस्य कर्मणः पुण्याहं भवन्तो भुवन्तु એટલે પુરોહિતે
તેના ઉત્તરમાં ત્રણ વાર કહેવું કે પુण्याહં પુण्याહં પુण्याહં કરીને યજ-
માને કહેવું કે મો બ્રાહ્મણાઃ મહ્યં સ अस्य कर्मणः कल्याण भवन्तो
भुवन्तु એટલે પુરોહિતે કલ્યાણમ્ એ પદ ત્રણ વાર બોલવું. કરીને
યજમાને કહેવું કે મો બ્રાહ્મણાઃ મહ્યં સ अस्य कर्मणः भर्हि भवन्तो
भुवन्तु એટલે પુરોહિતે કર્મ ઋણ્યતામ્ એમ ત્રણવાર કહેવું. કરીને
યજમાને કહેવું મો બ્રાહ્મણાઃ મહ્યં સં. अस्य कर्मणः स्वस्ति भवन्तो
भुवन्तુ એટલે પુરોહિતે સ્વસ્તિ એમ ત્રણવાર કહેવું કરીને યજમાને
કહેવું કે, મો બ્રાહ્મણાઃ अस्य कर्मणः श्रीरस्तिवति भवन्तो भुवन्तુ એટલે
પુરોહિતે અસ્તુ શ્રીઃ એમ ત્રણ વાર બોલવું.

પછી પુરોહિતે યજમાન અને યજમાન પત્નીને પેલા મંગળ
કળશના જળપડે અભિષેક કરવો અને તે વખતે યજમાન પત્નીને
યજમાને હાથે પડખે બેસાડવી અને ત્રણેના મંત્રોથી કળશમાના
પાણીપડે યજમાન અને યજમાનની પત્નીપર જળનો અભિષેક કરવો.
મગં તે વરુણો ગંગા મગં સૂર્યો વાકરઃ ॥ મગસિદ્ધશ્ચ વ મુવંતો
મગં સસર્ષયો વધૌ ॥ યસે કેસેષુ દૌર્માગ્ય સીમન્તં યજ્ઞ મૂર્ધનિ ॥
કલાટે કર્ણયોરદ્ગોરાપો નિર્ધ્યન્તુ તે સદા ॥

(૬)

સત્યનારાયણની પૂજનો વિધિ.

શ્રી સત્યનારાયણનો પૂજન વિધિ.

૧૦ યજ્ઞમાને હાથમાં જલ લઈ અગ્રાચેત્યાદિ પૂર્વની ઐઠે બોલીને
 સ્વામૂર્તેઃ અંગપ્રત્યંગપંચિસમુત્પન્નંબ્રાતપામિસંયોગજનિત્ત્રોષપરિહારાર્થ
 અગ્ન્યુત્તારણમહં કરિષ્યે ॥ એ રીતે સંકલ્પ કરી મૂર્તિને ધી ધમાડીને
 તેની ઉપર પાણીની મારા કરવી. પછી લક્ષ્મીનારાયણની મૂર્તિને હાથમાં
 લખ માં હ્રીં હ્રીં યં રં લં વં શં પં, હં લં ક્ષે હં સઃ સોહં ॥ આ
 મૂર્તિમાં પ્રાણ આવે. ૧ આં હ્રીં હંસઃ સોહં આમાં જીવનો સંચાર
 આવે. ૨ આં હ્રીં હંસ સોહં ॥ એમ કહીને આમાં સર્વ ઇન્દ્રિયોનો
 વાસો આવે. એમ કહેવું તે પછી 'શ્રીસાતાકાર' એ મંત્રે કરીને
 શ્રીલક્ષ્મીનારાયણનું ધ્યાન કરવું. અને નીચેના મંત્રથી આવાહન કરવું:-
 આવાહયે ત્વાં ગૃહકોપગિસ્થિતં રમાર્ધદેહં સુરરાજવંદિજમ્ ॥ કસાંતક
 ચક્રગણઙ્ગજહસ્તં ભજામિ દેવં વસુદેવસૂનુમ્ એ મંત્રથી નારાયણનું
 આવાહન કરવું. સિંહાસને રત્નમયે સદૈવ હેમામ્બીતાંબરજોભમાને ॥
 કૃપાનિધે નદન વિશ્વમૂર્તે સ્થિરોભવાસ્મિન્ મમ યજ્ઞસિદ્ધયૈ ॥ એ મંત્ર
 બોલીને આસન તથા પાદ અર્પણ કરવું. સુવર્ગપાત્રે યમુનાજલં ચ
 ગંધાક્ષતે પુણ્યતૈશ્ચ્યેતત્ ॥ મયાનિત પાદમિદં ગૃહાણ મો જાનકી-
 નાથ નમોનમસ્તે ॥ એ મંત્ર બોલીને પાદ અર્પણ કરવું. સુનિર્મલ
 જહ્નપદાઘ્નિર્નિર્ગત ગંધાદિયુક્તં મહદ્ભુતં ચ ॥ નિવેદિતં વિશ્વગુરો
 ચ તાયં ગૃહાણહૃદ્યં ભગવન્નમસ્તે ॥ આ મંત્ર બોલીને અર્ધ અર્પણ
 કરવું. મો પુણ્યકોતેશ્વર વિશ્વવાહો બ્રહ્માદિભિઃ પૂજિતપાદપદ્મ ॥
 ગૃહાણ દેવેશ મયા નિવેદિતમાચસ્યતાં વિશ્વવિનોદિ વિષ્ણો ॥ એ
 મંત્ર બોલીને આચમન આપવું.

તે પછી સુસ્વાદુનાતિરુચ્યેન ગચ્યેન પનસા વિમો ॥ સ્ના-
 નીયં તે મહામલ્યા ગૃહાણ પુરુષોત્તમ ॥ આ મંત્ર બોલીને દ્વિતી
 સ્નાન કરાવવું પછી શુદ્ધ જળથી સ્નાન કરાવવું, ચંદ્રમંડલસંકાશે
 સર્વદેવપ્રિયં વધિ ॥ સ્નાપનાર્થ મયા દત્તં પ્રસ્યર્થ પ્રતિગૃહ્યતામ્ ॥
 એ મંત્ર બોલીને દહીંથી સ્નાન કરાવવું અને પછી શુદ્ધ જળથી

સ્નાન કરાવવું, ઘૃતકુંભસમાયુક્ત ઘૃતયોને ઘૃતપ્રિથિ ॥ ઘૃતમુક્ત ઘૃત-
 દાતાસિ ઘૃતં સ્નાનાય ગૃહ્યતામ્ ॥ એ મંત્ર બાણીને ધીયા સ્નાન
 કરાવીને પછી શુદ્ધ જળથી સ્નાન કરાવવું. મધુરૂપો વસંતસ્ત્વં ત્વમેષ
 સર્વદા વિમો ॥ મધુસૂદનસંપ્રીત્યૈ મધુસ્નાનાય ગૃહ્યતામ્ ॥ એ મંત્ર
 બાણીને મધથી સ્નાન કરાવી પછી શુદ્ધ જળથી સ્નાન કરાવવું,
 શર્કરાઘૃતસંયુક્ત એવ શર્કરા પ્રમો ॥ અમત શર્કરા પ્રીત્યા સ્નાનાય
 માતંગૃહ્યતામ્ ॥ એ મંત્ર બાણીને શર્કરાથી સ્નાન કરાવવું અને પછી
 શુદ્ધ જળથી સ્નાન કરાવવું. તે પછી શ્રીલક્ષ્મીનારાયણ ઉપર પુરુષ
 શુક્તથી અથવા તો વિષ્ણુ સક્તથી જળવડે અભિષેક કરવો. અભિ-
 શેક કર્યા પછી વેદસૂક્તસમાયુક્તે યજ્ઞસાળસન્વિતે । સર્વર્ગવદે દેવ
 વાસસી પ્રતિગૃહ્યતામ્ ॥ એ મંત્ર બાણીને શ્રીલક્ષ્મીનારાયણને વસ્ત્ર પહે-
 રાવવાં વ્રહ્મવિષ્ણુમહેશ્વર નિર્મિતં વ્રહ્મસુત્રકમ્ ॥ યજ્ઞોપવીતવાનેન પ્રીયતાં
 કમલાપતિઃ ॥ આ મંત્ર બાણીને યજ્ઞોપવીત પહેરાવવું. શ્રીચંદ્ર ચંદન
 દીપ્યં ગંધાઢયં સુમનોહરં ॥ ત્રિલેપનં સુરશ્રેષ્ઠ ચંદન પ્રતિગૃહ્યતામ્ ॥
 એ મંત્ર બાણીને ચંદન ચઢાવવું. હરિદ્વારંજિતા દેવી પરસૌભાગ્ય-
 દાયિની । અતસ્ત્વાં પુજયિष્યામિ ગૃહાણ પરમેશ્વરી ॥ એ મંત્ર બાણીને
 લક્ષ્મીજીને હરિદ્રા ચઢાવવી. કુંકુમ કામદ દિવ્યં કામનાકામસંમદમ્ ॥
 કુંકુમેનાર્વિતો દેવી ગૃહાણ પરમેશ્વરિ ॥ એ મંત્રવડે કુંકુમ ચઢાવવું.
 અક્ષતાશ્ચ સુરશ્રેષ્ઠાઃ કુંકુમમાક્તાઃ સુશોમિતાઃ । મયા નિવેદિતા મહત્યા
 ગૃહાણ પરમેશ્વર ॥ એ મંત્ર બાણીને અક્ષત ચઢાવવી. મલ્હિકાદિ
 સુગંધીનિ માલત્યીની વૈ પ્રમો ॥ મયા હૃતાનિ પુજાર્થં પુષ્પાણિ
 પ્રતિગૃહ્યતામ્ ॥ એ મંત્ર બાણીને શ્રીસત્યનારાયણને પુષ્પો ચઢાવવાં.
 તે પછી વિષ્ણુના સહસ્ર નામવડે શ્રીનારાયણ ઉપર એક દળર
 તુલસીદલ ચઢાવવાં. તુલસીદલ ચઢાવ્યા પછી વનસ્પતિરસોદભૂતો ગં-
 ધાઢયો ગંધવત્તમઃ ॥ આર્ધ્રેયઃ સર્વદેવાનાં ધૂપોર્થ પ્રતિગૃહ્યતામ્ ॥ એ
 મંત્રવડે ધુપ કરવો. સજ્યં ચ વર્નિસંયુક્તં વહિના યોજિતં મયા ॥
 દીપં ગૃહાણ દેવેશ્ચ ત્રૈલોક્યતિમિરાપહમ્ ॥ એ મંત્ર બાણીને દીપક
 અર્પણ કરવો. ઘૃતપક્કં વિષ્ણુર્નામ પાયસં ચ સમર્કર ॥ કદલીદુગ્ધ

(૮)

સત્યનારાયણની પૂજાનો વિધિ.

સંયુક્તં નૈવેદ્યં પ્રતિગૃહ્યતામ્ ॥ એ મંત્રવડે શીરાદું તથા કૃણું નૈવેદ્ય
અર્પણ કરવું. તે પછી હાથ અને મુખ પ્રક્ષાલન કરાવીને નીચેના
મંત્રથી સત્યનારાયણ દેવને આચમન કરાવવું લલંગકર્ણયુતં તાંત્રુલં
પુજિતમ્ ॥ પ્રીત્યા ગૃહાણ દેવેશ મમ સૌલ્યં વિવિધ્ય ॥ એ મંત્ર
ભણીને તાંત્રુલ અર્પણ કરવું હિરણ્યગર્ભગર્ભસ્થં એમંત્ર ભણીને તેમની
સમીપ દક્ષિણા મકવી હવં ફલ મયા દેવ સ્થાપિતં પુરતસ્ત્વ ॥ તેન
મે સફલાશાસિર્મવેજ્જમનિ જન્જની ॥ એ મંત્ર ભણીને શ્રીસત્યનારાયણ
દેવના ચરણારવિંદમાં શ્રીકૃણ અર્પણ કરવું. ચતુર્વર્તિસમાયુક્તં ઘૃતેષુ
ચ સુપુરિતમ્ ॥ નીરાંજનેન સંતુષ્ટો મવત્રેષ્વ જગત્પતિઃ ॥ એ મંત્રથી
તેમની આરતી કરવી તે પછી યાનિ કાનિ ચ પાપાનિ જન્માંતર-
કૃતાનિ ચ ॥ તાનિ તાનિ વિનશ્યન્તિ પ્રદક્ષિણપદે પદે ॥ એ મંત્ર
ભણતાં ભણતાં શ્રીસત્યનારાયણ દેવની પ્રદક્ષિણા કરવી. તે પછી અન્ને
હાથમાં પુષ્પ લઇને નીચેના મંત્રથી પુષ્પાંજલિ કરવી. વિદ્યાબુદ્ધિ-
બૈશ્વર્યપુનાદિસંપદઃ ॥ પુષ્પાંજલિપ્રક્ષાનેન દેહિમે હૃદિસિતં વરમ્ ॥
આ રીતે પુષ્પાંજલી થઇ રહ્યા પછી એ હાથ જોડીને નીચે પ્રમાણે
પ્રાર્થના કરવી-યન્મયા ભક્તિયુક્તેન પત્રં પુષ્પં ફલં જલં ॥ નિવેદિષ્ઠ
ચ નૈવેદ્યં તદ્ગૃહાણાનુકપયા ॥ મગ્રહીનં ક્રિયાહીનં ભક્તિહીનં જના-
ર્દન ॥ યરપુજિતં યથા દેવ પરિપૂર્ણ તદસ્તુ મે ॥ અમોઘ પુંડરીકાક્ષં
કૃત્સિહ વૈભવસૂદનં હૃષીકેશ જગન્નાથ વાગ'શં વરદાયકં ॥ ગુણગ્રંથં
ગુણાતાર્તં ગોવિંદં ગરુડધ્વજં ॥ જનાર્દનં જનાતોતં જાનકીવલ્લભં હ-
રિમ્ ॥ પ્રણમામિ સદા મક્ત્યા નારાયણમતઃ પરમ્ ॥ દુર્ગમે વિષભે
ધોર શત્રુભિઃ પરિપીડિતે ॥ નિસ્તારયસ્વ સર્વેષુ તથા નિષ્પ્રફલેષુ ચ ।
જામાન્યેતાનિ સંકીર્ત્ય હૃદિસિતં ફલમાપ્નુયાત્ ॥ સત્યનારાયણં દેવં
ચંદેહં કામદં પ્રભુ ॥ હીલુચાવિતતં વિશ્વં થેન તરમૈ નમોનમઃ ॥

॥ इति श्रीसत्यनारायण पूजा समाप्तः ॥

અથ શ્રી સત્યનારાયણની કથા.

અધ્યાય ૧ લો.

॥ ઋષય ऊचुः ॥

एकदा नैमिषारण्ये ऋषयः शौनकादयः ॥

पप्रच्छुर्मुनयः सर्वे सूतं पौराણिकं खलु ॥ ૧ ॥

અયોધ્યાની સમીપે નૈમિશારણ્યમાં રહેનારા, અને
મંત્રને જોનારા, શૌનક આદી ઋષીઓ, સંપૂર્ણ પુરાણો
જાણનારા સુત નામના પુરાણીને નીચેનો પ્રશ્ન કરતા
હતા. ૧.

(૧૦)

સત્યનારાયણની કથા.

વ્રતેન તપસા કિં વા પ્રાપ્યતે વાંચ્છિતં ફલમ્ ॥

સત્સર્વે શ્રોતુમિચ્છામઃ કથયસ્વ મહામુને ॥ ૨ ॥

હે મહામુને ! કીયું વ્રત અથવા તપ કર્યાથી વાંછીત ફળ પ્રાપ્ત થાય છે. તે શ્રવણ કરવા ઈચ્છા કરીએ છીએ; માટે આપ અમને કથન કરો. ૨.

॥ સુત ડ્વાચ ॥

નારદેનૈવ સંપૃષ્ઠો ભગવાન્કલાપતિઃ ॥

સુરર્ષયે યથૈવાહ તચ્છૃણુધ્વં સમાહિતાઃ ॥ ૩ ॥

એવો પ્રશ્ન શ્રવણ કરીને સુત કહે છે, ઠાઠ કાળના વિષે દેવરૂપી નારદજીએ શ્રીકૃષ્ણજીને વૈકુંઠમાં એવોજ પ્રશ્ન કર્યો હતો. તેમાં જે શ્રીકૃષ્ણ ભગવાને ઉત્તર આપ્યો તેજ હું તમને કહું છું તે તમે સાવધાન થઈને સાંભળો. ૩.

એકદા નારદો યોગી પરાનુગ્રહકાંક્ષયા ॥

પર્યટન્ વિવિધાલ્લોકાન્મર્ત્યલોકમુપાગતઃ ॥ ૪ ॥

આ પ્રશ્ન શ્રીભગવાને કરતાં પહેલાં શ્રીનારદજી રૂપી એક વખત મનુષ્ય લોકમાં પારકા ઉપર કૃપા કરવી આ હેતુથી આવ્યા. ૪.

તતો દ્રષ્ટ્વા જનાન્સર્વાન્નાનાક્રુશસમન્વિતાન્ ॥

નાનાયોનિસમુત્પન્નાન્ક્રિશ્યમાનાન્સ્વકર્મભિઃ ॥ ૫ ॥

અને તે પછી મનુષ્ય લોકમાંના અનેક માણસ નાના પ્રકારના કલેશ અનેક યોનીમાં જન્મ આદી ઘણા પ્રકારનાં દુઃખો ભોગવે છે અને પોતાના કર્મે કરીને કલેશ પામે છે એવું જોઈને ૫

કેનોપાયેન ચૈતેષાં દુઃસ્વનાશો ભવદ્ ધ્રુવમ્ ॥

इति संचिंत्य मनसा विष्णुलोकं गतस्तदा ॥ ६ ॥

“ ક્રીયો ઉપાય કર્યાથી આ સર્વ મનુષ્યનાં દુઃખ-કલેશ દુર થાય, એવો વિચાર મનમાં લાવી નારદૃષી કરતા કરતા વિષ્ણુલોકમાં ગયા. ૬

तत्र नारायणं देवं शुक्लवर्णं चतुर्भुजम् ॥

शंखचक्रगदापद्मवनमालाविभूषितम् ॥ ७ ॥

વૈકુંઠમાં નારદજી ગયા અને ત્યાં શુક્લવર્ણ, ચતુર્ભુજ અને દરેક હાથમાં શંખ, ચક્ર, ગદા પદ્મ ધારણ કરેલા છે, પગસુધી લટકનારી અને શોભા આપનારી વનમાલા કંઠમાં છે. ૭.

दृष्ट्वा तं देवदेवेशं स्तोतु समुपचक्रमे ॥

॥ શ્રીભગવાન ઉવાચ ॥

નમો વામનસાતીતરૂપાયનંતશક્તયે ॥ ૮ ॥

એવા સર્વોત્તમ શ્રીનારાયણ દેવ (ભગવાન) ને જોઈ નારદ૩પીએ તેમની સ્તુતી વંદન કરવા સાડ આરંભ કર્યો. નારદજી કહે છે વાણી અને મન એથી પણ અતીત એવા અનંત શક્તીરૂપને નમસ્કાર કરૂ છું. ૮.

આદિમધ્યાંતહીનાય નિર્ગુણાય ગુણાત્મને ॥

સર્વેષામાદિભૂતાય ભક્તનામાર્તિનાશિને ॥ ૯ ॥

તમે આદી મધ્ય અને અંત આ ત્રણ વગર તિરગુણ છતાં ભક્તોની પીડા મટાડવાને સગુણ થવાને આપ સર્વથી પહેલા છો અને ભક્તોનાં દુઃખ દૂર કરો છો. ૯.

શ્રુત્વા સ્તોત્રં તતો વિષ્ણુર્નારદં પ્રત્યભાષત ॥

કિમર્થમાગતોઽસિ ત્વં કિં તે મનસિ વર્તતે ॥૧૦॥

આ પ્રમાણે નારદજીએ કરેલી સ્તુતી સાંભળીને શ્રી ભગવાન વિષ્ણુ નારદજીને કહે છે. “ હે નારદ૩પી ! તમે શો હેતુ મનમાં રાખી અહીં આવ્યા છો. ” ૧૦.

કથયસ્વ મહાભાગ તત્સર્વં કથયામિ તે ॥

॥ નારદ ઉવાચ ॥

મર્ત્યલોકે જનાઃ સર્વે નાનક્લેશસમન્વિતાઃ ॥

નાનાયોનિસમુત્પન્નાઃ પચ્યંતે પાપકર્મભિઃ ॥ ૧૧ ॥

“ તમારા મનમાં જે ક્ષેત્ર હેતુ હોય તે મને કહો, તેનો ઉત્તર હું તમને કહીશ ” એ હે પ્રભુ ! મનુષ્ય લોકમાં સર્વ જન અનેક કલેશ થકી યુક્ત એવા અનેક યોનીમાં ઉત્પન્ન થઈને પાપ કર્મથી રચી પચી રહેલાં છે. ” ૧૧.

તત્કથં શમયેન્નાથ લઘૂપાનયેન તદ્વદ ॥

શ્રોતુમિચ્છામિ તત્સર્વં કૃપાસ્તિ યદિ તે મયિ ॥ ૧૨ ॥

“ માટે તે જનોનાં દુઃખ હે પ્રભુ ! જે કંઈ સહેજ-શાજ ઉપાયથી શાંત થાય એવો ઈલાજ આપની કૃપા મારા ઉપર હોય તો આપની પાસેથી શ્રવણ કરવાની હું ઇચ્છુ છું. ” ૧૨.

॥ શ્રીભગવાનુવાચ ॥

સાધુ પૃષ્ઠં ત્વયા વત્સ લોકાનુગ્રકાંક્ષયા ॥

યત્ત્વા મુચ્યતે મોહાત્તચ્છૃણુષ્વ વદામિ તે ॥ ૧૩ ॥

એવું નારદજી રૂપીનું ભાષણ સાંભળી શ્રીભગવાન કહે છે. “ હે શ્રેષ્ઠ નારદજી ! તમે ધણીજ સારી વાત

(૧૪)

સત્યનારાયણની કથા.

મને પુછી, લોકો ઉપર કૃપા કરવી એવી તમારી ઈચ્છા છે, તો જે વ્રત કર્યાથી તમોએ કહેલા બધા પીડા રૂપી મોહમાંથી તે લોકો મુક્ત થશે એવા ઉપાય કહું છું સાંભળો. ૧૩.

વ્રતમસ્તિ મહત્પુણ્યં સ્વર્ગ મર્ત્યે ચ દુર્લભમ્ ॥

તવ સ્નેહાન્મયા વત્સ પ્રકાશઃ ક્રિયતેઽધુના ॥ ૧૪ ॥

હે પુત્ર ! ધણું પુણ્ય આપવાવાળું મનુષ્યલોકમાં અને સ્વર્ગમાં પણ દુર્લભ એવું વ્રત છે તે તમારી સાથે સ્નેહભાવ હોવાથી હમણાં કહું છું. ૧૪.

સત્યનારાયણસ્યૈવં વ્રતં સમ્યગ્વિધાનતઃ ॥

કૃત્વા સદ્યઃ સુખં ભુક્ત્વા પરત્ર મોક્ષમાનુયાત્ ॥૧૫॥

“ સત્યનારાયણ દેવનું વ્રત ઉત્તમ પ્રકારે અને વિધિયુક્ત કર્યાથી માણસ તત્કાલસુખ પામશે અને દેહછુટ્યા પછી પણ પરલોકમાં મોક્ષ પામશે. ” ૧૫.

તચ્છ્રુત્વા ભગવદ્વાક્યં નારદો મુનિરબ્રવીત્ ॥

॥ નારદ ઉવાચ ॥

કિં ફલં કિં વિધાનં ચ કૃતં કેનૈવ તદ્ વ્રતમ્ ॥૧૬॥

સત્યનારાયણની કથા.

(૧૫)

આ પ્રકારનું ઇશ્વરનું વાક્ય સાંભળીને નારદજી પુછે છે કે. “તે વૃત કર્યાથી શું ફળ થશે અને તેનું વિધાન કેવું અને પુર્વે આ વૃત કાણે કરેલું ?” ૧૬.

तत्सर्वं विस्तराद् ब्रूहि कदा कार्यं हि तद् व्रतम् ॥

॥ નારદ ઉવાચ ॥

दुःखशोकादिशमनं धनधान्यप्रवर्धनम् ॥ १७ ॥

“ વિગેરે સવિસ્તર હકીકત ને વૃત ક્યારે કરવું ? તે કહે. ” એવો નારદજીનો ફરીથી પ્રશ્ન સાંભળીને શ્રીભગવાન કહે છે “ હે નારદજી ! આ સત્યનારાયણનું વૃત દુઃખ શોક વિગેરેને મટાડવાવાળું અને ધાન્યને વધારવાવાળું એવું ધણુંજ ઉત્તમ ફળ આપવાવાળું છે. ” ૧૭.

सौभाग्यसंततिकरं सर्वत्र विजयप्रदम् ॥

यस्मिन्कस्मिन्दिनेमर्त्योभक्तिश्रद्धासमन्वितः॥१८॥

આ વૃત સ્ત્રીઓને સંતતી અને સૌભાગ્ય પ્રાપ્તી કરવા-
વાળું એવું છે; તેમજ પુરૂષોને પણ વીજયવાળું એવું છે;
ગમે તે દીવસે પુર્ણ શ્રદ્ધાથી. ૧૮.

सत्यनारायणं देवं यजेच्च न शामुखे ॥

ब्रह्माणैर्बोधयैश्चैव सहितो धर्मतत्परः ॥ १९ ॥

(૧૬)

સત્યનારાયણની કથા.

અપવાસી રહી તે સત્યનારાયણ દેવનું સાયંકાલની વખતે બ્રાહ્મણ અને પોતાના સગાવહાલા ઇષ્ટમિત્રને બોલાવી પુજન કરવું. ૧૯.

नैवेद्यं भक्तितो दद्यात्सपादं भक्ष्यमुत्तमं

रंभाफलं घृतं क्षीरं गोघूमस्य च चूर्णकम् ॥ २० ॥

આ પુજનમાં નૈવેદ્યમાં ઘઉંનો રવો પાંચ ચતુર્થાંશ લઈ તેમાં ડેશાં ધી ખાંડ નાંખી સારો શીરો કરીને કરવો. ૨૦.

अभावे शार्चिर्णे वा शर्करा वा गुडं तथा ॥

सपादं सर्वभक्ष्याणि चैकीकृत्य निवेदयेत् ॥ २१ ॥

પુજન કરવાને ઘઉંનો રવો ન મળે તો ચોખાનો લોટ લેવો, ખાંડ ન હોય તો ગોળ લેવો પણ બધી જાણસે સવાશેર લેવી. ૨૧.

विप्रां दक्षिणा दद्यात्कथां श्रुत्वाजनैः सह ॥

ततश्च बंधुभिः सार्धं विप्रांश्च प्रतिभोजयेत् ॥ २२ ॥

પછી પોતાની શક્તી પ્રમાણે બ્રાહ્મણોને દક્ષિણ આપવી અને શ્રીસત્યનારાયણ વૃત કથા પોતાનાં સગાંવહાલાં ઇષ્ટમિત્ર સાથે શ્રવણ કરવી તે પછી પોતાના સગાંવહાલાં તથા બ્રાહ્મણ સાથે ભોજન કરવું. ૨૨.

સપાદં મક્ષયેદ્રક્તયા નૃત્યગીતાદિકં ચરેત્ ॥

તતશ્ચ સ્વગૃહં ગચ્છેત્સત્યનારાયણં સ્મરન્ ॥ ૨૩ ॥

અને ભક્તિ કરી શ્રી સત્યનારાયણ આમળ નૃત્ય તથા ગાયન કરવું એવી રીતે નદીના તીર ઉપર અથવા દેવાક્ષયમાં એવું વૃત્ત કરીને શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનનું સ્મરણ કરતે પોતાના ગૃહે જવું. ૨૩.

एवं कृते मः प्याणां वांछासिद्धिर्भवेद् ध्रुवम् ॥

विशेषतः कालेर्गे लघूप्रायोऽस्ति भूतले ॥ ૨૪ ॥

આ રીતે આ વૃત્ત ભક્તિથી જે માણસ કરશે તેની મનકામના સિદ્ધ થશે. આ ધણું કરીને કલિયુગમાં અનેક તરેહથી પીડા થકી પીડીત એવાં લોકોને આ સહેલા ઉપાયથી આ મોટા દુઃખમાંથી મુક્ત થવા સારૂ ધણેજ નહાનેજ આ મનુષ્યલોકમાં ધલાજ છે. ૨૪.

इति श्रीस्कंदपुराणे रेवाखंडे सत्यनारायणकथायां

प्रथमाऽध्यायः ॥ ૧ ॥

(૧૮)

સત્તનારાયણની કથા

અધ્યાય ૨ જો.

॥ સૂત ઉવાચ ॥

અથાન્તસંપ્રવક્ષ્યામિ કૃત્તં યેન પુરા દ્વિજ ॥

કશ્ચિત્કાશીપરેરમ્યે હ્યા સીદ્ધિપ્રોઽતિનિર્ધનઃ ॥૧॥

સુતજી કહે છે બીજું એક કહું છું કે પુર્વે રમણીય એવા કાશીક્ષેત્રના વિષે રહેનારો એક બ્રાહ્મણ અત્યંત નિર્ધન હતો. ૧.

ક્ષુતઢમ્યા વ્યાકુલો ભૂત્વા નિત્યં વાત્રમ ભૂતલે ॥

દુઃસ્વિતં બ્રાહ્મણ દૃષ્ટ્વા ભગવાન્બ્રાહ્મણપ્રિયઃ ॥ ૨ ॥

તે દરરોજ જુએ અને તરસે પીડાએલો આકુલ વ્યાકુલ થઈ કાશીક્ષેત્રમાં ફરતો. એ અત્યંત દુઃખીત બ્રાહ્મણને બ્રાહ્મણ જોને પ્રિય છે એવા શ્રી ભગવાને જોયો. ૨.

ઘૃદ્ધબ્રહ્મણરૂષસ્તં પપ્રચ્છ દ્વિજમાદરાત્ ॥

કિમર્થ ભ્રમસે વિપ્ર મહિં નિત્ય સુદુઃસ્વિતઃ ॥૩॥

અને પોતાનું રૂપ બદલી ઘરડા બ્રાહ્મણનું રૂપ લઈ એ દરિદ્ર બ્રાહ્મણને પૂછે છે કે " હે બ્રાહ્મણ ! અત્યંત દુખી-

ત એવો જે તું આ પૃથ્વી ઉપર શા શા રહે છે ? ૩

तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि कथ्यतां द्विजसत्तम ॥

॥ ब्राह्मण उवाच ॥

ब्राह्मणोऽतिदरिद्रोऽहं भिक्षा वैभ्रम महान् ॥ ૪ ॥

“ આ તહાડું વૃત્તાંત સાંભળવા હું ઈચ્છુ કહું છું માટે હે બ્રાહ્મણ શ્રેષ્ઠ ! મને કહે ” ત્યારે તે દરિદ્ર બ્રાહ્મણ કહે છે “ હું ગરીબ બ્રાહ્મણ અત્યંત દરિદ્ર છું તેથી ભીક્ષા માગવા સારું પૃથ્વી ઉપર રહે છું. ૪

उपायं यदि जानासि कृपया कथय प्रभो ॥

॥ वृद्ध ब्राह्मण उवाच ॥

सत्यनारायणो विष्णुर्वाछितार्थफलप्रदः ॥ ૫ ॥

હે પ્રભો ભગવાન ! જે મહાડું દરિદ્ર દુર થાય એવો કાંઈ ઈલાજ આપ બાણતા હો તો તે કૃપા કરીને મને કહે ” એવું દરીદ્રી બ્રાહ્મણનું ભાષણ સાંભળી ધરડો બ્રાહ્મણ કહે છે કે “ હે બ્રાહ્મણ ! સત્યનારાયણ નામના વિષ્ણુદેવ ઇચ્છેલું ફળ કળીયુગના વિષે પુજન કર્યા થકી આપનાર એવા પ્રત્યક્ષ છે. ૫

(૨૦)

સત્યનારાયણની કથા.

તસ્ય ત્વં પૂજનં વિપ્ર કુરુષ્વ વ્રત-ત્તમમ્ ॥

સર્વદુઃખેભ્યો મુક્તો ભવતિ માનવઃ ॥૬॥

શ્રી સત્યનારાયણ કહે છે કે “ હે બ્રાહ્મણ તું એ સત્યદેવનું વ્રત અને પુજન સારી રીતે કર કે જે કર્યા થકી સર્વ દુઃખથી મુક્ત થાય છે. ” ૬

વિધાન ચ વ્રતસ્યાપિ વિપ્રઃપ્રામાણ્ય યત્નતઃ ॥

સત્યન રાયણા નિઃસ્તેત્રવાં પરવીયત ॥ ૭ ॥

પછી દરીદ્રી બ્રાહ્મણને રૂપ બદલનારા ધરડા બ્રાહ્મણે વ્રતનું સર્વ વિધાન કહ્યું અને પોતે અંતરધ્યાનમાં થયા. ૭

તદ્વ્રતં સંકરિષ્યામિ યદુક્તં બ્રાહ્મણેન વૈ ॥

ઈતિ સંવિત્ય વિપ્રોઽસૌ રાત્રૌનિદ્રાંન લબ્ધવાન્ ॥૮॥

“ એ ધરડા બ્રાહ્મણે કહેલું વ્રત ક્યારે કરીશ ’ એવી ઉતકંઠાથી એ દરીદ્રી બ્રાહ્મણને તે વખતથી તે આખી રાત્રિમાં સૂઈ આવી નહી. ૮

તતઃ પ્રાતઃ સમુત્થાય સત્યનારાયણવ્રતમ્ ॥

કારેણ્ય ઇતિ સંકલ્પ્ય ભિક્ષાર્થમગમદ્દ્વિજ ॥ ૯ ॥

સત્યનારાયણની કથા.

(૨૧)

પછી બીજે દિવસે સુર્ય ઉદય થયો. દરીદ્રી બ્રા-
હ્મણે " હું આજ સત્યનારાયણનું વૃત કરીશ એવો
સંકલ્પ કરીને તે હમેશના રીવાજ મુજબ ભીક્ષા માગવા
સાડ ગયો. ૯ "

સ્મિન્નેવ દિને વિપ્રઃ પ્રચુરં દ્રવ્યમાસવાન્ ॥

નેનવ બંધુમિઃ સાર્થં સત્યસ્ય વ્રતમાચરત્ ॥ ૧૦ ॥

તે દિવસે હમેશના કરતાં એ બ્રાહ્મણને ધણું દ્રવ્ય
મળ્યું તે મળતાં વારજ તેજ દિવસે એ દરીદ્રી બ્રાહ્મણે પોતાનાં
સગાં સબંધી ઇષ્ટમીત્ર વીજેરેને બોલાવી તે સાથે શ્રી સત્યના-
રાયણનું વૃત કર્યું. ૧૦

સર્વદુઃખવિનિર્મુક્તઃ સર્વસંપત્સમન્વિતઃ ॥

વમ્ભૂવાસ દ્વિજશ્રેષ્ઠો વ્રતસ્યાસ્ય પ્રભાવતઃ ॥ ૧૧ ॥

એ બ્રાહ્મણે પુર્ણ ભક્તિથી શ્રી સત્યનારાયણનું વૃત
તથા પુજન કર્યાથી થોડાજ વખતમાં દરીદ્રિ બ્રાહ્મણ દુઃખ
યદ્ધી મુક્ત થઈને અગણીત સંપત્તીનો માલેક થયો એવો
શ્રી સત્યદેવના વૃત પૂજનનો આ કલ્પીયુગના વિષે તાત્કાલીક

(૨૨)

સત્યનારાયણની કથા.

અનુભવ થયો તથા થશે એટલું ઐશ્વર્ય આ શ્રી સત્યદેવના
વૃત્તમાં છે. ૧૧

તનઃપ્રભૃતિ કાલં ચ માસિ માસિ વ્રતં કૃતેમ્ ॥

एवं नारायणस्येदं व्रतं कृत्वा द्विजोत्तमः ॥૧૨॥

એવું બહુને બ્રાહ્મણ દરએક મહીનામાં આવનારી પ-
ર્વણીને દિવસે વૃત્ત અને પુજા શ્રી સત્યનારાયણ દેવની કર-
તો એના પુણ્યથી એ બ્રાહ્મણ સર્વ પાપથી નિર્મુક્ત થઈને
અત્યંત દુર્લભ મોક્ષપદના વીધે ગયો. ૧૨

सर्वपापविनिर्मुक्तो दुर्लभं मोक्षमाप्तवान् ॥

व्रतमस्य यदा विप्र पृथिव्यां संकरिष्यति ॥૧૩॥

જે વખતે જે શ્રી સત્યદેવનું વૃત્ત તથા પુજન પૃથ્વી ઉ-
પર કરશે તો તે તેજ વખતે સર્વ દુઃખો થકી મુક્ત થશે. ૧૩

तदैव सर्वदुःखं च मज्जस्य विनश्यति ॥

एवं नारायणेनोक्तं नारदाय महात्मने ॥

मया तत्कथितं विप्राः श्रुत्वा तदर्थयामि वः ॥૧૪॥

સુતજી શોનક આદિ ઋષીઓને કહે છે કે “ આ

પ્રભાણે શ્રી સત્યનારાયણે એ નારદઋષીને કલ્પીયુગના
શેહેલા ઉપાયથી વાસના પુરી કરવા વાણુ વ્રત તથા પુજન
કહ્યું હવે એ શીવાય બીજું આપ શું શ્રવણ કરવા ઇચ્છા
રાખો છો. " ૧૪

॥ ઋષય ઉચ્ચુઃ ॥

તસ્માદ્વિપ્રાચ્છૃતં કેન પૃથિવ્યાં ચરિતં મુને ॥
વત્સર્વં શ્રોતુમિચ્છસ્મઃ શ્રદ્ધાસ્માકં પ્રજાયતે ॥૧૫॥

એવું સુતજી પુરાણીનું ભાષણ સાંભળીને શૌનક
આદી ઋષિયો કહે છે કે " મુને ! એ બ્રાહ્મણના મુખ-
માંથી એ ચરિત્ર આ પૃથ્વીમાં કાણે શ્રવણ કર્યું. વીગેરે
સર્વ આ વૃત વિષે હકીકત સાંજળવાની અમોને ધણી
હતકંઠા ઉત્તર થઈ છે. " ૧૫

॥ સૂત ઉવાચ ॥

શ્રણુષ્વં મુનયઃ સર્વે વ્રતં યેન કૃતં ભુવિ ॥
કદા સ િજવરા યથાવિમવવિસ્તરઃ ॥ ૧૬ ॥

એવું શૌનક આદી ઋષીઓનું ભાષણ સાંભળી
સુતજી કહે છે. " હે સર્વ મુનીઓ ! આ વૃત પૃથ્વી

(૨૪)

સત્યનારાયણની કથા.

ઉપર એ પછી ઠે.ણે ક્યું એ આપને કહું છું સાવધાન થઈને સાંભળો. ૧૬

बंधुभि स्वजनैः सार्धं व्रतं कर्तुं सद्यतः ॥

एतस्मिन्नंतरे काले काष्ठकेता समागमत् ॥१७॥

પ્રથમ એક બ્રાહ્મણ એક દિવસના વિષે પોતાની સંપત્તિ પ્રમાણે પોતાનાં સર્ગાં વહાલાં ઈષ્ટમિત્ર સાથે શ્રી સત્યનારાયણ દેવનું વ્રત કરવા આરંભ કરે છે એવામાં એક લાકડાનો ભારો બાંધી માથા ઉપર લેઈ વેચનારો એ ઠેકાણે આવ્યો. ૧૭

वहिः काष्ठं च संस्थाप्य विप्रस्य गृहमाययां ॥

तृष्णया पीडितात्मा च दृष्ट्वा विप्र कृतव्रम् ॥ १८ ॥

તેણે માથા ઉપરનો ભારો દરવાજા બહાર મુકી શ્રી સત્યનારાયણ દેવની પુજા થતી હતી ત્યાં ગયો અને તે તરસ્યો હતો તો પણ એક ચીત્તથી તેણે બ્રાહ્મણે કરેલું પુજન જોયું અને એ વ્રતની વીધી પણ જોઈ. ૧૮

प्रणिपत्य द्विजं प्राह किमिदं क्रियते त्वया ॥

कृते किं फलमाप्नोविस्तराद्द मे प्रभो ॥ १९ ॥

સત્યનારાયણની કથા,

(૨૫)

અને તે બ્રાહ્મણને ઘણા આદર સત્કારથી નમસ્કાર કરીને બોલ્યો કે “ હે બ્રાહ્મણ શ્રેષ્ઠ આ શું કરો છો અને આવું કર્યાથી શું ફળ થાય છે ? હે પ્રભુ કૃપા કરીને મને કહો. ૧૯

॥ વિપ્ર ઉવાચ ॥

સત્યનારાયણસ્યેદં વ્રતં સર્વેષ્વિતપ્રદમ્ ॥

તસ્ય પ્રસાદાન્મે સર્વં ધનધાન્યાદિક મહત્ ॥૨૦॥

બ્રાહ્મણ કહે છે કે “ શ્રી સત્યનારાયણ દેવનું સર્વ કામના પુર્ણ કરવાવાળું એવું વૃત્ત કરૂં છું અને મેં આ વૃત્ત કર્યું છે તે દિવસથી શ્રી સત્યનારાયણ દેવના પ્રસાદે કરીને મને ધન્ય ધાન્ય આદી મોટી સંપત્તી મળેલી છે. ” ૨૦

તસ્માદેતદ્વ્રતં જ્ઞાત્વા કાષ્ઠકતાતિહર્ષિતઃ ॥

પૃષ્ઠૌ જલં પ્રસાદં ચ ભુક્ત્વા સ નગરં યયૌ ॥૨૧॥

આ પ્રમાણે બ્રાહ્મણના મુખમાંથી શ્રી સત્યદેવનું વૃત્ત લાકડાના બારા વાળાએ સમજી લઈ અને ઘણું જ હરખાતે તે બ્રાહ્મણે આપેલો પ્રસાદ ભક્ષણ કરી પાણી પીધું અને પોતાના ગામ વિષે ગયો. ૨૧

સત્યનારાણં દેવં મનસા इत्यर्चितयत् ॥

કાષ્ઠં દેદ્યતો ગ્રામે પ્રાપ્યતે ચાઘ યદ્દનમ્ ॥૨૨॥

પછી બીજે દિવસે બારા વેચવા સાડ આવતી વખતે
સત્યનારાયણ દેવપાસે બારાવાળાએ મનમાં સંકલ્પ કર્યો કે
આજે આ બારાની કીમત શહેરમાંથી મળશે તે. ૨૨

तेनैव सत्यदेवस्य करिष्ये व्रतमुत्तमम् ॥

इति संचित्य मनसा काष्ठं कृत्वा तु मस्तके ॥૨૩॥

બીજા કારણે ન ખરચતાં એ પૈસાથી શ્રી સત્યનારા-
યણ દેવનું વૃત કરીશ એવો નિશ્ચય કરી બારો માથે મુકી
આસતો થયો. ૨૩

जगाम नगरे रम्ये धनिनां यत्र संस्थितिः ॥

तद्दिने काष्ठमुल्य च द्विगुणं प्राप्तवानसौ ॥૨૪॥

તે એક સુંદર નગરમાં કે જ્યાં શેઠ શાહુકાર લોઠા ર-
હેતા હતા તે રસ્તામાં આવ્યો ત્યાં એક શેઠે તેને જે રોજ *
બારાની કીમત મળતી હતી તેથી બમણી આપીને બારો
છીધો. ૨૪.

તતઃ પ્રસન્નહૃદયઃ સુપક્વં કદલીફલમ્ ॥

શર્કરા ઘૃતદુગ્ધે ચ યોધૂમસ્ય ચ ચૂર્ણકમ્ ॥ ૨૫ ॥

ભારાવાળાને ખમણી કીમત મળતાં વારજ ધણો આનંદ થયો. અને પાકેલાં કેળાં, ખાંડ ધી અને ઘઉંનો રવો વિગેરે પદાર્થ શવાશેરના પ્રમાણમાં લેઈ ખીજી પુજની સામગ્રી લેવાતી લેઈને ઘેર આવ્યો. ૨૫

કૃત્વકત્ર સપાદં ચ ગૃહીત્વા સ્વગૃહં યયૌ ॥

તતો બંધૂસમાહૂય ચકાર વિધિના વ્રતમ્ ॥ ૨૬ ॥

અને સગાવાહાલા ઈષ્ટમીત્ર તથા બ્રાહ્મણને બોલાવી મોટા આરંભથી વીધી પુર્વક આ વ્રત કર્યું. ૨૬

તદવ્રતસ્ય પ્રભાવેણ ધનપુત્રાન્વિતોઽભવત્ ॥

ઈહ લોકે સુખં ભક્ત્યા ચાંતે સત્યપુરં યયૌ ॥ ૨૭ ॥

સુતજી કહે છે કે પેલો ભારાવાળો એ વ્રત કરવાથી ધનવાન તથા પુત્રવાન થઈને આ લોકમાં સર્વ સુખ ભોગવીને શ્રી સત્યપુર એટલે વૈકુંઠના વીધે ગયો. ૨૭

इति सत्यनारायणकथायां द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

(૨૮)

સત્યનારાયણની કથા.

અધ્યાય ૩ જો.

॥ સૂત ઉવાચ ॥

પુનરગ્રે પ્રવક્ષ્યામિ શ્રુણુધ્વં મુનિસત્તમાઃ ॥

પુરા ચોલ્કામુખો નામ નૃપશ્રાસીન્મહીપતિઃ ॥૧॥

સુતજી કહે છે “ હે શૌનકાદી ઋષીઓ ફરી આપને શ્રી નારાયણ દેવની વૃત્ત કથાનો બીજો ઇતીહાસ કહું છું પૂર્વે ઉલ્કામુખ નામનો રાજા પૃથ્વીનું પાલન કરનાર હતો. ૧

જિતેન્દ્રિયઃ સત્યવાદી યયા દેવાલયં પ્રતિ ॥

દિને દિને ધનં દેત્વા દિજાન્સંતોષયત્સુત્રીઃ ॥૨॥

જિતેન્દ્રિય, સત્યવાદી અને દરેક દિવસે મંદિરમાં દર્શને જઈ પ્રાક્ષણેને ધણું દ્રવ્ય આપી સંતોષ પમાડતો હતો. ૨

માર્યા તસ્ય પ્રમુગ્ધા ચ સરોજયના સતી ॥

મદ્રશીલા નદીતીરે સત્યસ્ય વ્રતમાચરત્ ॥ ૩ ॥

એ ઉલ્કામુખ રાજાની સ્ત્રી નામે પ્રમુગ્ધા ધણીજ સારા સ્વભાવની કમલમુખી અને સુંદર સતી તે પોતાના

સ્વામીના સાથે બદ્રશીલા નામે નદીના તીરે શ્રી સત્યદેવનું
વૃત કરતી હતી.

एतस्मिन्नंतरे तत्र साधुरेकः समागतः ॥

व णिज्मार्थं बहुधनैरनेकैः परिपूरितः ॥ ४ ॥

એવામાં તે નદીના કાંઠે સાધુ નામે એક વાણીયો
ધણેા ધનવાન અને વેપાર અરથે ધણાં મોતી જવાહીર વિગેરે
ધન લેધને નીકળેલો. ૪.

नावं संस्थाप्य ततीरे जगाम नृपतिं प्रति ॥

दृष्ट्वा सत्रतिवं भूपं पप्रच्छ विनयन्वितः ॥ ५ ॥

તેણે તે નદીના કાંઠે પોતાનું વહાણ લાવી જ્યાંહાં
રાણીશ્રી વૃત કરતાં હતાં તેમની પાસે જઈ વીનતી પુર્વક ધણી
નમ્રતાથી પ્રશ્ન કરવા લાગ્યો. ૫.

॥ साधु उवाच ॥

कमिदं कुरुषे राजन्भक्तियुक्तेन चेतसा ॥

प्रकाशं कुरु तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि सांप्रतम् ॥ ६ ॥

સાધુ પુછેછે “ હે મહારાજ ! આ ધણીજ ભક્તિની
સાથે એક ચિત્તે આ વખતે શું કરે છે ? એ મને કહેશે
એવું ઈચ્છુ છું. ” ૬.

॥ રાજોવાચ ॥

પૂજનં દિશ્યત સાધો વિષ્ણોસ્તુલતેજસઃ ॥

વતં ચ સ્વજનૈઃ સાધ પુત્રાદ્યાવ પિત્રકામ્યયા ॥૭॥

એવા પ્રકારે સાધુ નામે વેપારીનું લાપણું સાંભળતાં પાર રાજ ઉદ્ધકામુખ કહે છે, “ હે સાધુ વેપારી! શ્રીમહાવિષ્ણુ સત્યદેવ કે જેના મહિમાનો પાર ન આવે એવા તેજસ્વી છે તેમના પુત્ર તથા ધન ધાન્યાદિ સંપત્તિ મળે, એ હેતુથી મ્હારા સગાવહાણા ઈષ્ટમિત્ર સાથે વૃત્ત તથા પુજન કરું છું. ” ૭

ભૂપસ્ય વચનં શ્રુત્વા સાધુઃ પ્રોવાચ સાદરમ્ ॥

સર્વ કથય મે રાજન્કરિષ્યેજ્ઞં તદોદિતમ્ ॥ ૮ ॥

એવું રાજનું લાપણું શાંભળી સાધુ સોદાગરે ધણા આદરથી કહ્યું કે કે “ આ વૃત્તનો વિધી મને સવિસ્તર કહો હું નિશ્ચયથી આપના કહ્યા મુજબ આ વૃત્ત કરીશ.

મમાપિ સંતર્તાનાંસ્તિ હ્યેતસ્નાજ્જજાયતે ધ્રૂવમ્ ॥

તતો નિવૃત્ય વાણિજ્યાત્સાનંદી ગૃહમાગતઃ ॥ ૯ ॥

ક્રમ જ મને પણ સંતતિ નથી અને આપણા કહ્યા પ્રમાણે આ સત્યદેવનું વૃત્ત કર્યાથી સંનતી થશે માટે હું

વેપાર અર્થે દેશાંતરે ન જતાં ઘેર જાઉ છું ” એવું કહી વે-
પાર અર્થે જવું છોડી હરખથી પોતાના ઘેર આવ્યો. ૯.

भार्यायै कथितं सर्वं व्रतं संततिदायकम् ॥

तदा व्रतं वारं वारं यदा मे संततिर्भवेत् ॥ ૧૦ ॥

અને વૃતનો મહિમા પોતાની સ્ત્રીને કહીને નિશ્ચય
કર્યો કે જે જ્યારે મને સંતતી થશે ત્યારે હું આ વૃત
કરીશ. ૧૦.

इति लीलावती प्राह पत्नी साधुः सत्तमः ॥

એવું લીલાવતી નામની પોતાની સ્ત્રીની સાથે વાણી-
યાએ કહ્યું. ૧૧.

एकस्मिन्दिवसे तस्य भार्या लीलावती सती ॥ ૧૧ ॥

भर्तृयुक्तानं चित्ताभवद्धर्मपरायणा ॥

गर्भिणी साभवत्तस्य भार्या सत्यप्रसादतः ॥ ૧૨ ॥

પછી એક દિવસે તેની સ્ત્રી પોતાના ધર્મ પ્રમાણે
આલનારી એવી પોતાના સ્વામી સાથે હરખાતી રતુ-
વાળી થએલી શ્રી સત્યદેવના પ્રસાદે કરીને ગર્ભવતી
થઈ. ૧૧-૧૨

દશમે માસિ વ તસ્યાઃ કન્યારત્નમજાયત ॥

દિને દિને સા વૃષ્ઠે શુક્લપક્ષે યથા શશી ॥૧૩॥

તેને દસમે મહિને રત્નજેવી એક કન્યા થઈ ને જે પ્રમાણે ચંદ્રમા શુદ્ધ પખવાડીયામાં દિવસે દિવસે મોટો થતો જાય તે પ્રમાણે મોટી મતી. ૧૩

નામ્ના કલાવતી चेति तन्नामकरणं कृतम् ॥

ततो जलावती प्राह स्वामिनं मधुरं वचः ॥ १४ ॥

न करौषि कमर्थं वै पुरा संकल्पितं व्रतम् ॥

તેનું નામ કલાવતિ એવું ધર્યું તે પછી સાધુવાણીયાની કલાવતી સ્ત્રી પોતાના સ્વામીને મધુર વચનથી બોલી કે હે પ્રીય સ્વામી ! આપે માનેલું શ્રીસત્યદેવનું વૃત શા કારણથી કરતા નથી. ૧૪

॥ साधु उवाच ॥

विवाहसमये त्वस्याः करिष्यामि व्रतं प्रिये॥१५॥

એવું પોતાની સ્ત્રીનું મધુર ભાષણ સાંભળીને સાધુ વાણીયો બોલ્યો કે પ્રીયે ! એ વૃત આપણે કલાવતી કન્યાના લગ્ન વખતે કરીશું. ૧૫.

इति भार्या समाश्वास्य जगाम नगरं प्रति ॥

ततः कलावती कन्या ववृधे तितृवेश्मनि ॥ १६ ॥

આ પ્રમાણે સાધુવાણીયાએ પોતાની સ્ત્રીને સમ-
જણ આપીને પોતે બીજા નગર વિષે વેપાર અર્થે ગયો,
અહીંયા કલાવતી બાપના ઘેર દિવસે દિવસે મોટી
થતી ગઈ. ૧૬

दृष्ट्वा कन्यां ततः सार्धनगरे सांखेमिः सह ॥

मंत्रयित्वा द्रुतं द्रुतं प्रेषयामास धर्मवित् ॥ १७ ॥

પછી લગ્ન કરવા યોગ્ય થયેલી કન્યાને પોતાની
બેનપણીઓ સાથે પોતાના નગરમાં એક દિવસે ધર્મ-
શીલ સાધુવાણીયાએ બેઠેને પોતે મુનીમને કન્યાને
વર બેવા સાડ મોકલ્યો. ૧૭

विवाहाय च कन्याया वरं श्रेष्ठं विचारय ॥

तेनाज्ञप्तश्च दूतोऽसौ कांचनं नगरं ययौ ॥ १८ ॥

અને કહ્યું કે “ જાઓ ! આપણી કલાવતી કન્યાને
માટે યોગ્ય અને ઉત્તમ વર શોધી લાવો. ” એવી આજ્ઞા
થવાથી તે મુનીમ કાંચન નામના નગરમાં આવી પહોંચ્યો.

(૪૪)

સત્યનારાયણની કથા.

તસ્માદેકં વણિકત્રં સમાનાયાગતો હિ સઃ ॥

દૃષ્ટા તુ સુંદરં બાલં વણિકત્રં ગુણાન્વિતમ્ ॥ ૧૯ ॥

અને ત્યાંથી એક સુંદર રૂપવાળો વાણીયાનો પુત્ર
લેઈને મુનીમ પોતાના નગરમાં આવી ત્યારે તે ગુણવાન
અને સુંદર એવો વાણીયાનો પુત્ર તે સાધુવાણી-
યાએ જોઈને ૧૯

જ્ઞાતિર્મિવંધુભિઃ સાર્ધં પરિતુષ્ટેન ચેતસા ॥

દત્તવાન્સાધુઃ પુત્રાય વયાં વિવિધાનતઃ ॥ ૨૦ ॥

પોતાના બધા નાતવાળાઓને અને સર્ગાં વહાલા
ઈષ્ટમીત્રને બોલાવીને ધણાજ હર્ષથી પોતાની કન્યા
કક્ષાવતીનું લગ્ન એ ગુણવાન તથા વાણીયાના પુત્ર-
ની સાથે કર્યું. ૨૦

તતો ભાગ્યવશાતન વિસ્મૃતં વ્રતમુત્તમ્ ॥

વિવાહસમયે તસ્યાસ્તેન રુષ્ટોઽભવત્પ્રભુઃ ॥ ૨૧ ॥

એ સાધુવાણીયો એ કન્યાના લગ્ન સમયે પણ
કર્મના અંતરાયે કરીને શ્રીસત્યદેવનું વ્રત કરવાનું ભુલી
ગયો તેને લીધે સત્યનારાયણ દેવ તેના ઉપર ક્રોધા-
ચમાન થયા. ૨૧

તતઃ કાલેન નિયતો નિજકર્મવિશારદઃ ॥

વાણિજ્યાથ તતઃશીઘ્રંજામાતૃસહિતો વણિક ॥૨૨॥

આ વાત ધણાએક દીવસ વીતી ગયા પછી પોતાનું કર્મ ભોગવવા સાડ પોતાના જમાઈને સાથે લઈને વેપાર અર્થે તે વાણીઓ ગયો. ૨૨

રત્નસારપુરે રમ્યે ગત્વા સિંધુસમીપતઃ ॥

વાણિજ્યમકરોત્સાધુર્જામાત્રા શ્રામતા સહઃ ॥ ૨૩ ॥

તે સીંધુ સમુદ્ર નજીક રત્નસાર નામના નગરમાં પોતાના જમાઈના સાથે ભારે વેપાર કરવા લાગ્યો. ૨૩

તા ગતૌ નગરે રમ્યે ચંદ્રકેતોર્નૃપસ્ય ચ ॥

एतस्मिन्नेव काले तु सत्यनारायण प्रभुः ॥ २४ ॥

તે પછી ત્યાંથી ચંદ્રકેતુ નામના રાજાના શોભાયા-
માન શહેરમાં ગયા છે એવામાં ભગવાન શ્રી કૃપાસાગર
સત્યનારાયણ પ્રભુ ૨૪

अष्टप्रतिज्ञमालोक्य शापं तस्म प्रदत्तवान् ॥

दारुणं कठिनं चास्य महद्दुःखं भविष्यति ॥૨૫॥

સાધુવાણીયાને જુદું બોલનારો જણીને તેને ખોટું

(૩૬)

સલન ગપણની કથા.

દુઃખ તથા અંધન તિરસ્કાર વિગેરે ઘણાં દુઃખ પ્રાપ્ત થાઓ ॥
એવો શાપ દેતા ગયા. ૨૫

एकस्मिन्दिवसे राज्ञो धनमादाय तस्करः ॥

तत्रैव चागतश्चोरो वणिजा यत्र संस्थितौ ॥૨૬॥

એટલામાં જ્યાં સાધુ વાણીયો પોતાના જમાઈ
સાથે રહેતો હતો ત્યાં તે ગામના રાજાનો ખજાનો ફાડી
ધન ચોરી લાવી એક ચોર તેના રહેવાના ઘરમાં સં-
તાઈ રહ્યો. ૨૬.

तत्पश्चाद्वावकन्दाश्च दूतान् भीतेन चेतसा ॥

ધનં સંસ્થાપ્ય તત્રૈવ સ તુ શીઘ્રમલક્ષિતઃ ॥ ૨૭ ॥

પણ ચોરને પકડવા રાજાના સીપાઈઓ તેમની
પાછળ દોડી આવ્યા જોઈ ચોર જ્યાં સસરો અને જમાઈ
મૃતા હતા ત્યાં ધન નાંખી દેઈ છનોમાનો ત્યાંથી
નાશી ગયો. ૨૭

ततो दूताः समायाना यत्रास्ते सज्जनो वणिक् ॥

दृष्ट्वा नृપधनं तत्र बद्धा नीतौ वणिक्सुतौ ॥૨૮॥

તે પછી સીપાઈઓ જ ઠેકાણે જમાઈ સાથે સાધુ-
વાણીયો હતો ત્યાં રાજાનું ચોરેલું ધન પડેલું જોઈ સાધુવા-
ણીયાને ઠેક કરી બાંધી લઈ ગયા. ૨૮.

हर्षेण धावमानाश्च ऊचुनृपसमीपतः ॥

तस्करौ द्वौसमानीतौ विलोक्याज्ञापय प्रभो ॥२९॥

અને ઘણા આનંદથી હોડતા આવી રાજાને વરધી
આપી કે “ હે મહારાજ ! જે ચોરને લાવ્યા છોએ તેમને
જોઈ હુકમ કરશો. ” ૨૯

राज्ञाज्ञप्तास्तते शीघ्रं दृढ बध्वा तु ताबुभो ॥

स्थापितै द्वौ महादुर्गे कारागारेऽविशदतः ॥३०॥

એવું સાંભળી ચોરને જોઈ વિચાર કર્યા વગર એકઠમ
ઠેક કરવાની શીક્ષા આપતાંજ સીપાઈએ તેમને ખુબ બાંધી
મોટા કેદખાનામાં લઈ જઈને પુર્યા, ૩૦.

मायया सत्यदेवस्य न श्रुत कैस्तयोर्वचः ॥

अतस्तयोर्धनं राज्ञा गृहीतं चंद्रकेतुना ॥ ३१ ॥

આ કામમાં એ ચંદ્રકેતુ રાજાને શ્રીમત્યદેવની મા-
યાથી મોહીત થઈને ચોરીએ ગએલું ધન તો લીધું

(૩૮)

સત્યનારાયણની કથા.

પણ તેની સાથે અવિચારી સાધુવાણીયાનું ધન હુંટી લીધું. ૩૧.

તચ્છાપાચ્ચ તયોગૈહે માર્યા ચૈવાતિદુઃખિતા ॥

ચૌરેણાપ હર્ને સવંગૃહે યન્ન સ્થિતં ધનમ્ ॥૩૨॥

તેમજ શ્રીસત્યદેવના શાપથી એ સાધુવાણીયાએ પોતાના ગામ પોતાના ઘરમાં મુકેલું બધું ધન ચોરો હુંટી લઈ ગયા તેને લીધે તેની સ્ત્રી પણ ધણી દુઃખી થઈ. ૩૨.

આધિવ્યાધિમાયુક્તા ક્ષુત્પિપાસાતિદુઃખિતા ॥

અન્નચિંતાપરા ભૂત્વા વભ્રમ ચ ગૃહે ગૃહે ॥

કલાવતી તુ કન્યાપિ વભ્રામ પ્રતિવાસરમ્ ॥૩૩॥

અને એ સાધુવાણીયાની સ્ત્રી લીલાવતી ધણી દુઃખથી અને ધણિ તરશ તથા ભુખથી ઘેર ઘેર ફરવા લાગી તેમજ તેની કન્યા કલાવતી ધણિ નહાતી તે પણ દરરોજ ઘેર ઘેર ફરી માગી ખાતી. ૩૩.

एकस्मिन्दिवसे जाता क्षुधार्ता द्विजमंदिरम् ॥

गत्वा पश्यद्रतं तत्र सत्यनारायणस्य च ॥૩૪॥

સત્યનારાયણની કથા,

(૪૬)

એક દીવસે તોકન્યાને ધણીજ જીખ લાગ્યાથી આકુળ
બ્યાકુળ થઇને એક બ્રાહ્મણના ઘરમાં ગઈ ત્યાં શ્રીસત્યનારાયણ
દેવનું વૃત તથા પુજન થતું હતું. તે તેણે જોયું. ૩૪.

उपविश्य कथां श्रुत्वा वरं प्रार्थितवत्यपि ॥

प्रसादमक्षमै कृत्वा ययां रात्रौ गृहं प्रति ॥ ૩૫ ॥

એ વૃત તથા પુજા જોતાં ધણે આનંદ પામીને ત્યાં
બેઠી અને શ્રીસત્યનારાયણની કથા સાંભળીને સ-
ત્યદેવની પ્રાર્થના કરી કે “ મહાર દુઃખ મટે ને મહારો
બાપ તથા સ્વામી મને મળે ” એવો આશીર્વાદ
શ્રીસત્યદેવ પાસે માગી બ્રાહ્મણે આપેલો પ્રસાદ
ખાઈ રોજના કરતાં ધણિ મોડી રાત્રે પોતાના ઘેર
આવી. ૩૫.

माता कलावती कन्यां कथयामास प्रेमतः ॥

पुत्री रात्रौ स्थिता कुत्र किं ते मनसि वर्तते ॥ ૩૬ ॥

ને ઘરમાં આવતાંજ તેની મા કલાવતી કલાવતી
નામની કન્યાને પુછેછે કે “ પુત્રી ! તું આજે આટલી રાત
સુધી ક્યાં હતી ! ને તારા મનમાં શું છે ! ૩૬

કન્યા કલાવતી પ્રાહ માતરં પ્રતિ સત્વરમ્ ॥

દ્વિજાલયે વત્તં માતર્દૃષ્ટં વાંછિતસિદ્ધદમ્ ॥ ૩૭ ॥

કલાવતી કન્યા પોતાની માને ઉતાવળે કહે છે કે મા! હું બ્રાહ્મણને ઘેર મનમાં ધારેલું કામ પાર પડે એવું વૃત્ત તથા પુજન અને કથા થતી હતી ત્યાં બેઠી હતી. ”

તચ્છ્રુત્વા કન્યાકાવાક્યં વ્રતં કર્તું સમુદ્યતા ॥

સા મુદા વણિગભાર્યા સત્યનારાયણસ્યચ ॥ ૩૮ ॥

એવું કન્યાનું બોલવું સાંભળીને સાધુવાણિયાની સ્ત્રી ક્ષીલાવતી શ્રીસત્યદેવનું પુજન કરવા સાડ તત્પર થઈ. ૩૮

વ્રતં ચક્રે સ સાધ્વો બંધુભિઃ સ્વજનઃ સહ ॥

મતૃજામાતરૌ ક્ષિપ્રમાગચ્છેતાં સ્વમાશ્રમમ્ ॥૩૯॥

ને એ મહાસતી વાણિયાની સ્ત્રી પોતાના સગાંવ-હાલાં ભાઈભાંડુ સાથે શ્રીસત્યદેવનું વૃત્ત કરવા લાગી અને “ પોતાના સ્વામી તથા જમાઈ પોતાને ઘેર જન્મ લઈ આવે ” એવા હેતુ મનમાં ધરી પુજન કરવા લાગી. ૩૯

અપરાર્થ ચ મે ભર્તૃર્જામાતુ ક્ષંતુમર્હસિ ॥

વ્રતેનાનેન તુષ્ટોઽસા સત્યનારાયણ પુનઃ ॥૪૦ ॥

એ પુજન કરતી વખતે સત્યદેવની પાસે વારેધી એવો વર માગતી હતી કે “ શ્રીસત્યનારાયણ પ્રભો ! મારા સ્વામી તથા જમાઈના અપરાધ ક્ષમા કરવાને આપજ યોગ્ય છો. ” એવી તે લીલાવતી સાધુવાણી-યાની સ્ત્રી પ્રાર્થના કરતી હતી તેથી કરીને એ વૃત્ત તથા પુજનથી ભગવાન શ્રીસત્યનારાયણ પ્રભુ સંતોષ પામ્યા. ૪૦

દર્શયામાસ સ્વપ્નં હિ ચંદ્રકેતુ નૃપોત્તમ ॥

વંદિનૌ મોચય પ્રાતર્વાણજા નૃપસત્તમ ॥ ૪૧ ॥

અને માયારૂપી ભગવાન સત્યદેવે ચંદ્રકેતુ નામનો રત્નપુરનો રાજા કે જેણે લીલાવતીના સ્વામી તથા જમાઈને બંદીખાનામાં મુક્યા હતા તેને સ્વપ્નમાં આવી આજ્ઞા કરી કે “ હે રાજા ! તું નિરપરાધી બે વાણીયાને બંદીખાનેથી છોડી મુક. ૪૧.

દેયં ધનં ચ તત્સર્વં ગૃહીતં યત્ત્વયાધુના ॥

નોચેત્ત્વાં યાશાયેબ્ય મિ સરાજ્યધનપુત્રકમ્ ॥૪૨॥

(૪૨)

સત્યનારાયણની કથા.

અને તેમનું જે સધળું તેં ધન હરણુ કરી લીધેલું છે તે સધળું તેમને પાછું આપવાને તેમને આદર-સત્કાર કરીને વિદાય કર-નહિ તો તારા ધન ધાન્ય રાજપાટ, સ્ત્રી પુત્રસ-હિત તારા કુળનો નાશ કરીશ. ” ૪૨.

एवमाभाष्य राजानं ध्यानगम्योऽभवत्प्रभुः ॥

ततः प्रभातसमये राजा च स्वजनः सह ॥ ४३ ॥

उपविश्य सभामध्यं प्राह स्वप्नं जनं प्रति ॥

बद्धा महाजनौ शीघ्रं मोचयध्वं वणिक्सुतौ ॥ ४४ ॥

એ પ્રભાણે રાજાને સ્વપ્નમાં જણાવીને ભગવાન શ્રીસત્યનારાયણ અંતરધ્યાન થયા. ત્યાર પછી રાજાએ પ્રાતઃકાળે સભામાં સિંહાસન ઉપર બેસી સર્વ કચેરીને સ્વપ્ન કહ્યું ને સીપાઇઓને આજ્ઞા કરી કે “ બંધીખાનામાં જે હુમણાં વાણીયાના પુત્રને ઢંદખાને રાખ્યા છે તેમને છોડી મુકો. ” ૪૩-૪૪.

इति राज्ञो वचः श्रुत्वा मोचयित्वा महाजनौ ॥

उमानाय नृपस्याग्रे प्राहुस्ते विनयान्विताः ॥ ४५ ॥

એવી રાજાની આજ્ઞા થતાંજ સીપાઇઓએ બેહ

જણાઓને બંધીખાનેથી છોડી રાજની સભામાં લઈ
આવ્યા. ૪૫.

આનોતૌ દ્વૌ વણિકપુત્રૌ મુક્તા નિગડબંધનાત્ ॥

તતો મહાજનો નત્વા ચંદ્રકેતું નૃપોત્તમમ્ ॥ ૪૬ ॥

ત્યાં એ બેઉ બંધીખાનેથી છુટેલા વાણીયાના પુત્ર
રાજને ધણીજ નમ્રતાથી નમસ્કાર કરતા હતા.

સ્મરંતૌ પૂર્વવ્રત્તાંતં નોચતુર્મયવિહવલૌ ॥

રાજા વણિકસુતો વીક્ષ્ય વચઃ પ્રોવાચ સાદરમ્ ॥

અને પોતાનો પૂર્વનો હેવાલ મનમાં લાવી ભય-
ભીત થઈ કંઈ પણ બોલ્યા નહિ. એવા ધણાજ ગરીબ
વાણીયાના પુત્રને જોઈ રાજ ચંદ્રકેતુએ ધણાજ આદરભાવથી
પ્રધાન વગેરે મંડળીને આજ્ઞા કરી કે. ૪૭

દૈવાત્પ્રાપ્તં મહદ્ દુઃસ્વમિદાનીં નસ્તિ વ ભયમ્ ॥

તદા નિગડસંત્યાગં ક્ષૌરકર્માદ્યકારયત્ ॥ ૪૮ ॥

“ આ બે વાણીયાના પુત્રોએ આજ સુધી કર્મના
અંતરાયે કરીને મોટુંદુંખ ભોગવ્યું હવે પછી એમને
કંઈ પણ ભય નથી ” એવી આજ્ઞા થતાંજ પગની બેડીઓ
તોડી હજમત કરાવી. ૪૮

વસ્ત્રાલંકારકં દત્વા પરિતોષ્ય નૃપશ્ચ તા ॥

પુરસ્કૃત્ય વણિકપુત્રો વચસાતોપયદ્ધૃશમ્ ॥

વસ્ત્ર અને ધરેણાં વગેરે પહેરાવી સંતોષિત કર્યા અને એ બેઉ જણને પોતાની પાસે બેસારી સાડાં બાધણુ તેમની સાથે કરી ઘણોજ સંતોષ પમાડ્યો. ૪૬

પુરા નીતં તુ તદ્ દ્રવ્યં વિદગુણીકૃત્ય દત્તવાન્ ॥

પ્રોવાચ તા તતો રાજા ગચ્છ સાધો નિજાશ્રમમ્ ॥

અને એ બેઉનું પ્રથમ જેટલું ધન હરણુ કર્યું હતું, તેથી બમણું તેમને આપ્યું અને ચંદ્રકેતુ રાજા કહેવા લાગ્યો કે “ હે જમાઈ સાથે વાણીયા ભાઈ! હવે તમે પોતાના ઘેર જાઓ. ” ૫૦

રાજાનં પ્રણિપત્યાહ ગંતવ્યં ત્વત્પ્રસાદતઃ ॥ ૫૧ ॥

આ પ્રમાણે રાજાનો હુકમ થતાં તરત રાજાને સાધુ-વાણીયો વંદન કરીને બોલ્યો કે “ હવે હું આપના આશીર્વાદથી મારે ઘેર જઈશ. ” ૫૧

इति सत्यनारायणव्रतकथायां तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

અધ્યાય ૪ થો.

॥ સૂત ઉવાચ ॥

યાત્રાં તુ કૃતવાન્સાધુર્મેગલાયનપૂર્વિકામ્ ॥
બ્રાહ્મણેભ્યો ધનં દત્વા તદા તુ નગરં યયૌ ॥ ૧ ॥

સૂતજી કહેછે:—આપ્રમાણે સાધુવાણીયાએ મંડળયુક્ત યાત્રા કરીને રાજ પાસેથી મળેલ ધનમાંથી થોડુંક બ્રાહ્મણોને વહેંચી આપીને પોતાના નગર વિષે આવવા સારૂ નીકળ્યો. ૧

કિયદ્ દૂરે ગતે સાધો સત્યનારાયણઃ પ્રભુઃ ॥
જિજ્ઞાસાં કૃતવાન્સાધો કિમસ્તિ તવ નૌસ્થિતમ્ ॥

ધણેક દૂર સાધુવાણીયાનું વહાણ દરીયામાં જઈ એક ઠેકાણે લંગર કરેલું એવું જોઈ ભગવાન શ્રીસત્યનારાયણ પ્રભુએ સાધુવાણીયાને ‘તારા વહાણમાં શું છે’ એ પુછવાની ઈચ્છા થઈ. ૨

તતોમહાજના મત્તા હેલયા ચ પ્રહસ્ય વ ॥
કથંપૃચ્છસિ મો દંડિન્મુદ્રાં નેતું કિમિચ્છસિ ॥૩॥

(૪૬)

સત્તનાશમણી કથા.

અને પરબ્રહ્મ ભગવાન શ્રીસત્યનારાયણદેવ સન્યાસી
બાવાનું રૂપ લઈ જે ઠેકાણે સાધુવાણીયાએ વહાણ લાંગર કર્યું
હતું ત્યાં આવી એ બેઠે જણાને પુછ્યું કે " તમારા વહાણમાં
શું છે ? " એ સન્યાસી બાવાનો પ્રશ્ન સાંભળીને આ
બંધીખાનેથીજ હમણાંજ છુટેલો મસ્તવાણીયાનો પુત્ર સન્યાસી
બાવાની મશકરી કરીને કહેવા લાગ્યો કે " હે સન્યાસી બાવા
આપ અમારા રૂપીઆ લેઈ જવા ઇચ્છોછો કે શું ? " ૩

लतापत्रादिकं चैव वर्तते तरणो मम ॥

निष्ठुरं च वचः श्रुत्वा सत्यं भवतु ते वचः॥૪॥

આવી રીતે પ્રથમ તેની મશકરી કરી કહે છે કે મારા
વહાણમાં વેલા અથવા પાંદડાં વગેરે ભરેલાં છે" એવું તેમનું
કઠોર ભાષણ સાંભળી ભત્રવન શ્રીસત્યદેવે કહ્યું કે " તારું
વચન સત્ય હજો. " ૪

एवमुक्त्वा गतः शीघ्रं दंडी तस्य समीपतः ॥

निष्ठुरदुरે તતો ગત્વા સ્થિતઃ સિંધુસમીપતઃ ॥૫॥

આ પ્રમાણે ભાષણ કરીને આવેલા સન્યાસી સા-
ધુવાણીયાથી આધે જઈ દરિયાના કિનારેજ ઉભા રહ્યા, ૫

ગતે દંડિનિ સાધુશ્ચ કૃતનિત્યક્રિયસ્તરા ॥

ઉત્થિતાંતરણીં દૃશ્ય વિસ્મયં પરમં યયા ॥ ૬ ॥

સન્યાસી આવો ગયો એવું જોઈને સાધુવાણીયો પોતાનું ખાવું પીવું વિગેરે નિત્ય કૃત્ય કરી રહી જુવે છે તો વહાણ પાણી ઉપર તરવા લાગ્યું આ ચમત્કાર જોઈને સાધુવાણીયો ધણેજ વિસ્મિત થયો. ૬

દૃશ્ય લતાદિક ચૈવ મુર્ચ્છિતો ન્યપતદ્ભૂવિ ॥

લબ્ધસંજ્ઞો વણિકઃ ત્રસ્તતદશ્ચિંતાવિન્તોઽભવત્ ॥ ૭ ॥

અને વહાણમાં જુવે છે તો બધાં વેલા તથા પાંદડાં જોયાં તે જોઈને એકદમ શોકથી ભોંય ઉપર પડ્યો ને તે પછી ધણીકારે શુદ્ધિ ઉપર આવ્યો અને ચિંતા કરવા લાગ્યો. ૭

તદા તુ દૃહિતુઃ ચિન્તાઃ વચનં વેદમબ્રવિત્ ॥

કિમર્થં ક્રિયતે શોકઃ શાપો દત્તશ્ચ દંડિના ॥ ૮ ॥

એટલામાં તેનો જમાઈ એવું બોલ્યો કે " તમે શા માટે ફિકર કરો છો તમેને હમણાંજ આવેલ સન્યાસી સાધુએ શાપ આપ્યો. ૮

શક્યને તેન સર્વ હિ કતુ ચાત્ર ન સંશયઃ ॥

અતસ્થચ્છરણં જામો વાંછિતાર્થો ભવિષ્યતિ ॥ ૧ ॥

અને તેના બોલવાથી આ પ્રમાણે થયું એમાં કાંઈ પણ સંદેહ નથી એ માટે આપણે તેમને શરણે જઈએ એટલે આપણું ધારેલું કામ થશે. ૯

જામાતુર્વચનં શ્રુત્વા સત્સકાશં ગતસ્તદા ॥

દૃષ્ટ્વા ચ દંડિન ભક્ત્યા નત્વા પ્રોવાચ સાદરમ્ ॥૧૦॥

એવું જામાતુર્ બોલવું સાંભળીને સાધુવાણીઓએ સંન્યાસી પ્રત્યે આદરસત્કારથી બોલે છે કે. ૧૦

ક્ષમસ્વ ચાપરાધં મે યદુત્કં તવ સન્નિધૌ ॥

एवं पुनः पुनर्नत्वा महाशोकाकुलोऽभवत् ॥ ११ ॥

હે મુનીશ્વર ! મારા અપરાધની ક્ષમા કરો એવું બોલી ધણે આકુળબ્યાકુળ થયો. ૧૧

પ્રોવાચ વચનં દંડી વિલપંતં વિલોક્ય ચ ॥

मा रोधी शृणु मदवाक्य मम पूजाबहिर्मुख ॥१२॥

॥ સૂત જવાચ ॥

આવું બેઠને તે યતિશ્વર સન્યાસી કહે છે “ અરે હે વાણિયા ! તું રો મા, તું મારો પુત્રથી બહિર્મુખ થયો ૧૨

મમાત્યા ચ દુબુદ્ધે લબ્ધં દુઃખં મુહુર્મુહુઃ

તચ્છ્રવા ભગવદ્વાક્યં સ્તુતિં કર્તું સમુદયઃ ॥૧૩॥

અને હે દુષ્ટ બુદ્ધિવાળા ! તને મારી આજ્ઞાથીજ ધણું દુઃખો ભોગવવાં પડ્યાં ” એવું પરબ્રહ્મ ભગવાનનું વાક્ય સંભળીને સાધુવાણિયો શ્રીસત્યદેવની વિનંતી કરવા લાગ્યો. ૧૩

॥ સાધુસ્તુતિ ॥

ત્વન્માયામોહિતાઃ સર્વે બ્રહ્માદ્યાસ્ત્રિદિવૌકસઃ

ન જાનંતિ રૂપાન્નરૂપં તવાશ્ચર્યમિદં પ્રભો ॥૧૪॥

સાધુવાણીયો કહે છે “ હે દેવ ! આપની માયાથી બ્રહ્માદિ સર્વ દેવ મોહિત થાય છે અને એ દેવ છતાં પણ હે પ્રભુ ! આપના ૩૫ ગુણ આદિ વૈભવને જાણતા નથી એ મોટું આશ્ચર્ય જેવું છે.

મદોઽહં ત્વાં કથં જાને મોહિતસ્તવ માયયા

પ્રસીદ પૂજયિષ્યામિ યથાવિમત્રવિસ્તરૈઃ ॥૧૫॥

હું તો એક પામર માણસ અને તારું મારું એવી મા-થાને જાણનારો છું. આપને ક્યાંથી જાણું એવો હું અજ્ઞાન તે

(૫૦)

સત્ય શિવસુત્રી કથા.

માટે મારા ઉપર પ્રસન્ન થાઓ પછી હું આપની મારી સંપત્તિની વડાઇ પ્રમાણે વિધિ વિધાનથી પુજા કરીશ. ૧૫

પુરા વિત્તં ચ તત્સર્વં દેહિ માં શરણાગતમ્
શ્રુત્વા મક્તિયુતં વાક્યં પરિતુષ્ટો જનાર્દનઃ॥૧૬॥

હું મારા વડાણમાં ધન વિગેરે છતાં કપટ ભાવથી બોલું બોલ્યો એ માટે હે ઇશ્વર ! તેથી મારું રક્ષણ કરનાર આપ સમર્થ છો " એવું ભક્તિભાવનું સાધુવાણિયાનું વચન સાંભળીને ભગવાન શ્રી સત્યદેવ સંતોષ પામ્યા અને એ સાધુવાણિયાને તેને મનવાંચ્છીત ફળ આપી ભગવાન અંતરધ્યાન થયા. ૧૬

વરં ચ વાંછિતં દત્વા તત્રત્રાંતર્દધે હરિઃ
તતો નાવં સમારુદ્ધ દૃષ્ટાવિત્તપ્રપૂરિતામ્ ॥૧૭॥

એટલામાં સાધુવાણીયો જુવે છે તો પોતાનું વડાણ પ્રથમ પ્રમાણે ધનથી ભરેલું છે. ૧૭

કૃપયા સત્યદેવસ્ય સફલં વાંછિતં મમ ॥

ઇત્યુક્ત્વા સ્વજનૈ સાર્ધં પૂજાં કૃત્વા યથાવિધિ ॥૧૮॥

આવું આશ્ચર્ય જોતાંજ સાધુવાણીયો કહે છે " શ્રી-સત્યદેવના પ્રસાદથી મારું ઇચ્છિત પુરું થયું એવું બોલી

ત્યાં જે તેનાં સર્ગાંવહાલાં હતાં તે સાથે યથાવિધિ શ્રીસત્યદેવનું પુજન કર્યું.

હર્ષેણ ચામવત્પૂર્ણઃ સત્યદેવપ્રસાદતઃ

નાવં સંયોજ્ય યત્નેન સ્વદેશગમનં કૃતમ્ ॥૧૯॥

તે પછી એ સાધુવાણીયો સત્યદેવની કૃપાથી સુખી થયો અને વાહાણ તૈયાર કરાવી પોતાને દેશ જવાસાડ નીકળ્યો.

સાધુજામાતરં પ્રાહ પશ્ય રત્નપુરીં મમ

દૂતં ચ પ્રેષયામામ નિજવિત્તસ્ય રક્ષકમ્ ॥૨૦॥

વાહાણમાં બેઠેલા જમાદને સસરો કહે છે કે " હે જમાદરાજ ! મારી રત્નપુરી નગરી દેખાય છે તે જુઓ " એવું કહીને પોતાના ધનનું રક્ષણ કરનારા સિપાઇને પોતાના ઘેર પોતે આવ્યાનું વર્તમાન કહેવા સાડ મોકલ્યો ૨૦

દૂતોઽસૌ નગરં ગત્વા સાધુમાર્યાં વિલોક્ય ચ ॥

પ્રોવાચ વાંછિતં વાક્યં નત્વા બદ્ધાંજલિસ્તદા ॥૨૧॥

એ વાહાણમાંથી ઉતરેલા સિપાઈયે રત્નપુરી નગરમાં જઈ સાધુવાણિયાને ઘેર સાધુવાણિયાની સ્ત્રીને બેઠેને તેની આગળ હાથ બેડ્યા તે વખતે સ્ત્રી પોતાના સ્વામી તથા જમાઈ આવવાની ઈચ્છા કરતી હતી. ૨૧

નિકટે નગરસ્યવ જામાત્રા સહિતો વણિક્ ॥

(૧૨)

સત્યનારાયણની કથા.

આગતો બંધુવર્ગેશ્ચ વિત્તેશ્ચ बहुमिर्युतः ॥૨૨॥

તેજ સમયે એ સિપાઇએ કહ્યું કે “ આપના નગરની સમીપમાં જમાઇ તથા બંધુવર્ગ સાથે તમારા સ્વામી ધણું ધન કમાઇને આવ્યા છે. ” ૨૨,

શ્રુત્વા દૂતમુખાદાક્યં મહાહર્ષવતી સતી ॥

સત્યપૂજાં કુરુષ્વેતિ પ્રોવાચ તનુજાં પ્રતિ ॥૨૩॥

એ સિપાઇના મોંતું બોલવું સાંભળીને એ સતી વાણિયાની સ્ત્રી ધણીજ હર્ષવાળી થઈ અને શ્રીસત્યદેવતું તેજ વખતે પુજન કરી પોતાની કન્યાને કહેવા લાગી કે “ તું સત્યનારાયણની પુજા કર્યે અને. ૨૩.

ब्रजामि शीघ्रगच्छ साधुसदर्शनाय च ॥

इति मातृवचः श्रुत्वा व्रतं कृत्वा समाप्य च ॥૨૪॥

હે મહારી વહાણી કન્યા હું સ્વામીના દર્શન માટે પ્રથમ જઈશું, તું તારા બાપતું દર્શન કરવા આવ ” એવું માતું વચન સાંભળીને કલાવતી કન્યાએ સત્યનારાયણના વૃતની સમાપ્તિ કરાવી. ૨૪

प्रसादं च परित्यज्य गता सापि पनि प्रति ॥

तेन रुष्टः सत्यदेवो भर्तारं तरणिं तथा ॥૨૫॥

અને પ્રસાદ લીધા વગર પોતાના સ્વામીનું દર્શન કરવા તત્પર થઈને તરત ગઈ, તે અપમાને કરીને શ્રીસત્યદેવ તેના ઉપર ઠાપાયમાન થયા અને તેનો સ્વામી જે વહાણમાં હતો તથા જે બધું ધન હતું તેજ વહાણ જમાઈ અને ધન સાથે. ૨૫

સંહત્ય ચ ધનૈઃ સાર્ધં જલે તત્રાવમજ્જયત્ ॥

તતઃ કલાવતી કન્યા ન વિલોક્યનિજં પતિમ્ ૨૬

દરિયામાં અદ્રશ્ય થઈ ગયું તે પછી ધણિજ જલદીથી આવેલી કલાવતી કન્યાએ પોતાના સ્વામીને દોઠો નહિ.

શોકેન મહતા તત્ર રુદતી ચાપતદ્ભુવિ

દૃશ્વા તથાવિધાં નાવં કન્યાં ચ બહુદુઃસ્વિનામ્ ॥૨૭॥

તે ઉપરથી તેને એટલું તો દુઃખ અને શોક થયો કે જેમ પવનથી ફેળતું ઝાડ એકદમ ભોંય ઉપર પડે છે, એમ એકાએક રોતી રોતી ભોંય ઉપર પડી આ પ્રમાણે વહાણનો તથા કન્યાના હેવાલ જોઈ ૨૭

મીતેન મનસા સાધુઃ કિમાશ્ચર્યમિદં હ્યમૂત

વિંત્યમાનાશ્ચ તે સર્વે બભૂવુસ્તરિવાહકાઃ ॥૨૮॥

ગભરાઈ ગયેલ મનનો સાધુવાણીયો કહે છે કે “આ શું આશ્ચર્ય છે” તેમ વહાણવાળા પણ ગભરાઈ ગયા. ૨૮

તતો લીલાવતી કન્યાં દૃશ્વા સા વિહવલામવત્

વિલ્લાપાતિદુઃસ્વેન મર્તારં ચેદમબ્રવીત્ ॥૨૯॥

પછી ક્લાવતી પોતાની કન્યાને બચાવીત થયેલી જોઈ, ધણાજ વિલાપ કરી પોતાના સ્વામીને કહે છે. ૨૯

હૃદાનીં નૌકયા સાર્ધં કથં સોઽભૂદલક્ષિનઃ

ન જાને કસ્ય દેવસ્ય હેલયા ચૈવ સા હતા ॥૩૦॥

"જોતાજોતામાં વહાણોમાં આપણો જમાઈ વહાણ સાથે અદ્રશ્ય થઈ ગયો એમાં કાંઈ પણ કારણ છે અથવા કોઈ દેવનો અપરાધ થવાથી એ દેવે એ વહાણ હરણરૂપ અદ્રશ્ય કર્યું હોય? ૩૦

સત્યદેવસ્ય માહાત્મ્યં જ્ઞાતું વા કેન શક્યતે ॥

ઇત્યુક્ત્વા વિલલાપૈવ તતશ્ચ સ્વજનૈઃ સહ ॥૩૧॥

અથવા શ્રીસત્યદેવનું મહાત્મ્ય જાણવાને કોણ શક્તિમાન છે " એવું કહીને ધણા લોકોને મળીને ધણો શોક કરી રડવા લાગી. ૩૧

તતો કલાવતી કન્યા ક્રોડે કૃત્વા રુદોદ હ ।

તતઃ કલાવતી કન્યા નષ્ટે સ્વામિનિ દુઃખિતા ૩૨

અને પછી પોતાની કન્યા કલાવતિને જોળે જે-સાડી ધણા વખત સુધી દુઃખથી રડવા લાગી, તે જોઈ કલાવતિએ પોતાનો સ્વામી મરી ગયો છે, એવું ધારીને

• હાંવા પાદુકે તસ્યાનુગંતું ચ મનો દધે

કન્યાયાશ્ચરિતં દૃષ્ટ્વા સભાર્યઃ સજ્જનો વણિક્ ૩૩

પોતાના સ્વામીની પાદુકાઓ લેઈ તે સાથે પોને સન્-
તી થવાને તૈયાર થઈ. એમ કન્યા કલાવતીનો પોતાના સ્વા-
મીની પાદુકાઓ સાથે બળી મરવાનો નિશ્ચય બેઈ સ્ત્રી સા-
થે સાધુવાણીઓ. ૩૩.

અતિશોકેન સંતપ્તશ્રિંતયામાસ ધર્મવિત્ ॥

હતં વા સત્યદેવેન ભ્રાંતોઽહં સત્યમાયયા ॥૩૪॥

ધણા શોકથી ત્રાસ પામેલો એવો વિમળવિચારથી ચિન્તા
કરીને બોલે છે શું ? શ્રીસત્યદેવે તો એનું હરણ કર્યું નહિ હોય
અને એમની માયાથી મોહિત થઈને તો વૃત બળતો નથી. ૩૪

સત્યપૂજાં કરિષ્યામિ યથાવિભવવિસ્તરૈઃ ॥

હિતિ સર્વાન્સમાહૂય કથયિત્વા મનોરથં ॥૩૫॥

તો કામને વાસ્તે ધણુંજ ધન ખર્ચીને એ શ્રીસત્ય-
નારાયણનું વૃત કરીશ. ' એવું બધા જણને પાસે બોલાવી
પોતાનો મનોરથ કહ્યો. ૩૫

નત્વા ચ દંડવદ્ભૂમૌ સત્યદેવં પુનઃ પુનઃ ॥

તત્પરઃ સત્યદેવો દીનાનાં પરિપાલકઃ ॥૩૬॥

(૫૬)

સત્યનારાયણની કથા.

અને શ્રી સત્યદેવને વારેઘડીયે દંડ જેવા નમસ્કાર કરવા લાગ્યો. ત્યારે શ્રીસત્યદેવ જે દીનજનોને પાળવાને સમર્થર ફેરવનારા છે તે સંતુષ્ટ થયા. ૩૬

जगाद वचनं व्योम्नि कृपया भक्तवत्सलः ॥

त्यक्त्वा प्रसादं ते कन्यागतिं द्रष्टुं समागता॥૩૭॥

આકાશમાંથી ગભીરવણીથી સાધુવાણિયાને ભક્તવત્સલ ભગવાન કૃપાથી કહેવા લાગ્યા કે “ અરે હે સાધુ વાણીયા ! તારી કન્યા મારૂં પુજન કરીને પ્રસાદ ખાધા વગર પોતાના સ્વામીને જોવાને મોહથી ઉતાવળ થકી આવી. ૩૭

अतोऽदृष्टोऽभवत्तस्याः कन्यकायाः पतिर्ध्रुवम् ॥

गृहं गत्वा प्रसादं च भुक्त्वा सायति चत्पुनः॥૩૮॥

આ કારણથી સ્વામી આ સમુદ્રમાં અદ્રશ્ય થયો છે એમાં કાંઈ સંદેહ નહીં તે માટે જો એ ઘેર જઈ પ્રસાદ ખાઈ પાછી આવશે. ૩૮.

लब्धमर्त्री सुता साधो भविष्यति न संशयः ॥

कन्यका तादृशं वाक्यं श्रुत्वा गगनमंडलात् ॥૩૯॥

તો આ તારી કન્યા તેના સ્વામીને જોશે એમાં લગભગ પચ્ચ તું સંદેહ માનીશ નહિ.” ૩૯.

क्षिप्रं तदा गृहं गत्वा प्रसादं च बुभोज सा ॥

સા પશ્ચાત્પુનરાગત્ય દર્શન સજનં પતિમ્ ॥૪૦॥

એવા અશરીર આકાશમાંના વાક્યો સાંભળતાં વારજ કલાવતી જલદીથી પોતાને ઘેર જઈ પ્રસાદ આઈ પાછી આવતાં સ્વામિ તેનો નજરે પડ્યો. ૪૦.

તતઃ કલાવતી કન્યા જગાદે પિતરં પ્રતિ ॥

હદાનિં ચ ગૃહં યાહિ વિલંબં કુરુષે કથમ્ ॥૪૧॥

તે પછી એ કલાવતી કન્યા પોતાના બાપને કહે છે કે “હે તાત ! હવે જલદી આપ ઘેર પધારો શા માટે વીલંબ કરો છો. ૪૧.

તચ્છૃત્વા કન્યકાવાક્યં સંતુષ્ટોઽમૂઢગ્નિક્ષુતઃ ॥

પૂજનં સત્યદેવસ્ય કૃત્વા તત્ર વિગ્રાનતઃ ॥૪૨॥

એવું કન્યાનું મધુર ભાષણ સાંભળીને સાધુવાણિઓ આનંદ પામ્યો અને પછી વીધવિધાનથી શ્રીસત્યદેવનું પુજન કર્યું. ૪૨.

ધનૈર્વધુગૈઃ સાર્ધં જગામ નિજમંદિરામ્ ॥

પૌર્ણમાસ્યાં ચ સંક્રાંતૌ કૃતવાન્સત્યપૂજનમ્ ॥૪૩॥

અને ધણું ધન અને પોતાના સગાંવહાલાં ઈષ્ટમીત્ર સાથે પોતાને ઘેર આવ્યો અને તે પછી દરેક પુનમેઃસુર્ય સંક્રાંતિના દિવસે શ્રીસત્યદેવનું પુજન કરતો હતો. ૪૩.

(૫૮)

સત્યનારાયણની કથા.

इह लोके सुखं भुक्त्वा चांते सत्यपुरं ययौ ॥४४॥

તે થકી એસાધુવાણીઓ આ મનુષ્ય લોકમાં સર્વ સુખ ભોગવી અને મરણ પછી શ્રીસત્યપુરના વિષે ગયો. ૪૪.

इति श्री सत्यनारायणकथायां चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

॥ अध्याय ५ मो ॥

॥ सूत उवाच ॥

अथान्यच्च प्रवक्ष्यामि शृणुध्वं मुनिसत्तमः ॥

आसीत्तुंगध्वजो राजा प्रजापालनतत्परः ॥ १ ॥

સુતજી કહે છે હે મુની શ્રેષ્ઠજી । શ્રીસત્યદેવ વિષે એથી પણ બીજો એક ઇતિહાસ કહું છું તે સાંભળો. પુર્વે તુંગધ્વજ નામનો રાજા પ્રજાનું પાલન કરવાને તત્પર એવો હતો.

प्रसादं सत्यदैवस्य त्यक्त्वा दुःखमवाप सः ॥

एकदा स वनं गत्वा हत्वा बहुविधान्पशून् ॥२॥

એ રાજાએ શ્રીસત્યદેવનો પ્રસાદ છાંડ્યો આ દોષથી ધણીજ દુઃખ પામ્યો તે એવું કે એક દીવસે તે રાજા હરણનો શીકાર કરવા વનમાં જઈ ઘણા પશુને મારી. ૨

आगत्य वटमलं च दृष्ट्वा सत्यस्य पूजनम् ॥

गोपाः कुर्वन्ति संतुष्टा भक्तियुक्ताः सर्वाधवाः ॥३॥

એક વડના ઝાડ નજીક આવ્યો અને શ્રીસત્યદેવનું પુજન થતું તેણે જોયું આ પુજન ગોપગણ એટલે ગોવાળીયા સર્વે પોતાના ભાઈબંધો સાથે ભક્તીથી કરતા હતા. ૩

રાજા દૃષ્ટ્વા તુ દર્પેણ ન ગત્વા તં નનામ સઃ ॥

તતો ગોપગણાઃ સર્વે પ્રસાદં નૃપસન્નિધૌ ॥૪॥

તે જોઈને પણ રાજા તેમની પાસે ગયો નહિ તેમ દુરથી તેણે નમ્રતાથી નમસ્કાર કર્યા નહિ, તો પણ એ ગોપગણોએ પુજા કર્યા પછી પ્રસાદ રાજાની પાસે મુક્યો. ૪

સંસ્થાપ્ય પુનરાગત્ય ભુક્ત્વા સર્વે યથેષ્ણિનમ્ ॥

તતઃ પ્રસાદં સંત્યજ્ય રાજા દુઃસ્વમવાપ સઃ ॥૫॥

બંધા પાછા આવ્યા અને પ્રસાદ ખાઈ પરમ આનંદમાં રહ્યા. આણીગમ રાજાએ પ્રસાદ ન લેતાં ત્યાંજ રહેવા દીધેલો, એ કારણથી એ ઘણુંજ દુઃખ પામ્યો. ૫

તસ્ય પુત્રશતં નષ્ટં ધનધાન્યાદિકં ચ યત્ ॥

સત્યદેવેન તત્સર્વં નાશિતં મમ નિશ્ચિતમ્ ॥૬॥

તેના સો પુત્રો મરી ગયા ધન-ધાન્ય ઇત્યાદિ જે કંઈ હતું તે બધું જતું રહ્યું ત્યારે તે રાજાને મનમાં વિચાર ઉત્પન્ન થયો કે, માફ આ સર્વ શ્રીસત્યદેવેજ નિશ્ચય હરાયું થયું છે. ૬

અતસ્ત્રવ ગચ્છાદે યત્ર દેવસ્ય પૂજનઃ ॥

ઘણા તુ વિનિશ્ચન્ય યયૌ ગોપાલસંનિધૌ ॥૭॥

આ માટે હવે જ્યાં શ્રીસત્યદેવનું પુજન હશે ત્યાં હું જઈશ, એવું મનમાં લાવીને રાજા ગોપગણ પાસે આવ્યો. ૭

તતોઽસૌ સત્યદેવસ્ય પૂજાં ગોપગણૈઃ સહ ॥

ભક્તિશ્રદ્ધાન્વિતો ભૂત્વા ચકાર વિધિના નૃપઃ ॥૮॥

અને ભક્તીથી એ ગોપગણ સાથે શ્રીસત્યદેવનું પુજન કરવા લાગ્યો. ૮

સત્યદેવપ્રસાદેન ધનપુત્રાન્વિતોઽભવત્ ॥

इह लोके सुखं भुक्त्वा चांते सत्यपुरं ययौ ॥९॥

તે પછી શ્રીસત્યદેવના પ્રસાદથી એ રાજા ધન તથા પુત્રવાન થયો અને તે રાજા મનુષ્ય લોકમાં સર્વ સુખ ભોગવીને અંતે સત્યપુરના વિષે ગયો. ૯.

य इदं कुरुते सत्यव्रतं परमदुर्लभम् ॥

शृणोति च कथां पुण्यां भक्तियुक्तःफलप्रदाम् ॥१०॥

આવું ધણું દુર્લભ શ્રીસત્યનારાયણનું વ્રત છે, તેને ઠાઈ સ્વીકારે છે અથવા જે ઠાઈ ભક્તીપુર્વક પુણ્ય અને

૩૭ આપનાર આવી આ શ્રીસત્યનારાયણની કથા સાંભળે છે.

ધનધાન્યાદિકં તસ્ય ભવેત્સત્યપ્રસાદતઃ ॥

દરિદ્રો લભતે વિત્તં વદ્ધો મુચ્યેત બંધનાત્ ॥૧૧॥

તેને ભગવાન શ્રીસત્યદેવના પ્રસાદથી ધન-સંપત્તિ પ્રાપ્ત થાય છે દરિદ્ર હોય તેને ધન લાભ થાય છે. બંધીખાને પડયો હોય તો તેથી મુક્ત થાય છે. ૧૧

મીતો મયાત્પ્રમુચ્યેત સત્યમેવ ન સંશયઃ ॥

ઈક્ષિતં ચ ફલં મુક્ત્વા ચાંતે સત્યપુરં વ્રજેત્ ॥૧૨॥

જને ભય પ્રાપ્ત થયું હોય તો તે ભય થકી મુક્ત થાય છે એમાં કાંઈ પણ સંદેહ નથી શ્રીસત્યદેવનું વૃત કરનાર આ લોકના વિષે સર્વે સુખ ભોગવીને અંતે સત્યપુર એટલે વૈકુંઠના વિષે જાય છે. ૧૨.

इति वः कथितं विप्राः सत्यनारायणव्रतम् ॥

यत्कृत्वा सर्वदुस्त्रेभ्यो मुक्तो भवति मानवः ॥૧૩॥

સુતજી કહે છે, હે શોનક આદિ ઋષીઓ ! આ પ્રમાણે આ સત્યનારાયણનું વૃત કર્યા થકી માણસ સર્વ દુઃખથી મુક્ત થાય છે. ૧૩.

(૧૨)

સત્યનારાયણની કથા.

વિશેષતઃ કલિયુગે સત્યજ્ઞા ફલપ્રદા ॥

કચિત્કાલં વદિષ્યંતિ સત્યમીશં તમેવ ચ ॥૧૪॥

તેમાં મુખ્યત્વે કરીને આ ઘોર કલિયુગમાં ફળ આપનાર આ શ્રીસત્યનારાયણને (સત્ય ઇશ) એવું કહે છે. ૧૪

સત્યનારાયણં કેચિત્સત્યેદવં તથાપરે ॥

નાનારૂપધરો ભૂત્વા સર્વેષામીસિતપ્રદઃ ॥૧૫॥

ઠાઠ સત્યનારાયણ કહે છે. ઠાઠ સત્યદેવ કહે છે, શ્રી સત્યદેવ ભગવાન અનેક રૂપે ભક્તોનાં ધાર્મિક પૂર્ણ કરે છે. ૧૫.

ભવિષ્યતિ કલૌ સત્યવતરૂપી સનાતનઃ ॥

ય હૈદૈ પઠતે નિત્યં શૃણોતિ મુનિસત્તમાઃ ॥

સત્યં નશ્યંતિ પાપાનિ સત્યદેવપ્રસાદતઃ ॥૧૬॥

આ સત્યનારાયણ વૃત્ત કથાનો બે ઠાઠ નિત્યપાઠ આ શ્રવણ કરે તો તેના શ્રીસત્યદેવના પ્રસાદથી સર્વ પાપો જતાં રહે છે. ૧૬.

इति श्री सत्यनारायणकथामां पंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

શ્રીસત્યનારાયણાર્પણમસ્તુ ॥

શુભં ભવતુ ॥

સત્યનારાયણની આરતી.

જય કમળા સ્વામી પ્રભુ જય કમળા સ્વામી;
 સત્યનારાયણ સ્વામી (૨) વિભુ વર બહુ નામિ. જય.
 ભિન્ન ભિન્ન રૂપ ધરેલ, ભકતો ભય હરવા, પ્રભુ
 પ્રતાપ પ્રસર્યો પ્રભુ તવ, (૨) જગત્ જય કરવા જય.
 સુંદર રૂપ સ્વરૂપ, પ્રભુ અમને પ્યારું, પ્રભુ
 દર્શન કરવા નિત્યે, (૨) મન દોડે મારું. જય.
 ગાયે ગુણ અપાર, શુક શૌનક આદી. પ્રભુ
 મહિમા મહિમા મોટો, ૨) સેવે બ્રહ્માદી. જય.
 ગરુડાસન પર દેવ, શોભો સુખરાશિ, પ્રભુ
 સહાય સર્વની કરવા, ૨) તત્પર અવિનાશી. જય.
 આ કળીકાળે આપ, છો પ્રત્યક્ષ સદા, પ્રભુ
 કે દીનને દર્શન દધ, (૨) કરવા સુખ મુદા. જય.
 શતાનંદનું કાર્ય, પ્રેમે પુણ્ય કર્યું, પ્રભુ
 ધન સંપત્તી સઘળી દધ ૨) વિપ્રનુ કાર્ય સર્યું. જય.
 કઠીઆગના નાથ. કોડે કષ્ટ હર્યા; પ્રભુ
 દુઃખ દરિદ્ર હઠાવી. ૨) બીલનાં ભાગ્ય કર્યાં. જય.
 ગિરિકામુખ મહિપતિની, લજ્જાને રાખી, પ્રભુ
 ભદ્રશીલાને ભાવે, (૨) સ્નેહ સાંકળ નાંખી. જય.

સાધુ વણીક શ્રીપુર, તેને બહુ તાળ્યો,	પ્રભુ૦
શુભ ભયંકર તેની, (૨) તેથી નવ ફાળ્યો.	જય.
કળાવંતિનાં કષ્ટ, ધ્યાન હમ પ્રીતે,	પ્રભુ૦
હીલાવંતીને ભાવે. ૨ સહાય થયા નિત્યે.	જય.
ગોપમંડળી ઘેર, અંમધ્વજ આળ્યો,	પ્રભુ૦
પ્રસાદ પડતો મેલ્યો, (૨) હરીએ લઈ તાળ્યો.	જય.
શત પુત્રોનો નાશ, થયો અનાદરથી,	પ્રભુ૦
પ્રસાદ જવ લઘો તવ, ૨ શુભ થયું શ્રીચરથી.	જય.
અનેક એવા ભક્ત, તાર્યા ભાવ થકી,	પ્રભુ૦
અમને પણ અર્પેને, (૨) સત્યદેવા સુમાત.	જય.
સર્વ શક્તિ સર્વેશ, હશ દીશ રહી જામી	પ્રભુ૦
જગદામી ભયવામી ૨) જરી રહી નહિ જામી	જય.
અમમ વિધારણ નાથ, કારણ નિષ્કામી	પ્રભુ૦
ખલદામી સહુ ઠામી, (૨) મતી ગતિ નવ પામી.	જય.
પ્રેમ થકી જે ભક્ત, સત્યનારાયણ સેવે,	પ્રભુ૦
આ આયુષ્ય કીર્તિ સુત. ૨ જગપતિ સુખ દેવે.	જય.
કથા શ્રવણ કરી, ભક્ત આ આરતી ગાશે,	પ્રભુ૦
કેક જન્મના પાપો, (૨) પ્રદણે તો થાશે.	જય.
શરણાંગત શ્રીદેવ સત્યનારાયણ,	પ્રભુ૦
છમનલાલ ગાયે છે, (૨) ભક્તિભાવ સહ.	જય.

મુંબઈ ઇલાકાના કેળવણી ખાતાએ મંજૂર કરેલ.

ઉત્તમ પત્રો લખતાં વાંચતાં શીખવનારું તેમજ
ધન અને પ્રતિષ્ઠા વધારનારું.

પત્ર વ્યવહાર અથવા લેખ ચંદ્રીકા.

પ્રિય વાંચકવર્ગ તમારે પત્ર વહેવારમાં કુશળ થવું હોય તેમજ પત્રને સજુગારી સામા માણુમના મનપર સારી અસર કરી તમારે ધારેલો ઇરાદો પાર પાડવો હોય તો આ પુસ્તક પાસે રાખવા ચૂકશે નહીં, તેની અંદર કાગળો લખવાની રીતો, જાના પત્રો ન ફેાડવા સખંધી વપરાતી સંજાઓ, કુશળતાના ને નમસ્કારના પત્રો, પત્ર લખવા. વાંચવા અને શીરનામા કરવાની મુયનાઓ ચીટ્ટીઓ કુશળતા, કામકાજ, કંકોતરી, માઠી ખબર, દીલાસાના પત્રો, અને વર્તમાન પત્રોમાં લખવાની ખબરના નમુના સગાં સહેદર, સામાન્ય ગૃહસ્થોને રાજ્યકીય વર્ગને, દેવ અને ધર્માધિકારીઓને લખવાનાં મથાળા, શાસ્ત્રીય પદ્ધતિ પ્રમાણે આખ્યાં છે અને ગીરોખત બાણચોટ્ટી, મણોત, વેચાણ ખત, ફારગતી, વીમાના કરાર, અંગ ઉધારના દસ્તાવેજો, વકીલાતનામા, વીલો, નોટીસો; રાજનામા, વીગેરે ધણી બાખતો છે. દીવાની, ફેાજદારી, અરજીઓના નમુના સમજુતી પ્રકાર સાથે આપેલાં છે, આટલી બધી બાખતો જતાં કીંમત જુજ રાખી છે. કીંમત રૂ. ૧-૦-૦

બુકસેલર નારણલાલ મોતીલાલ

રીચીરોડ—અમદાવાદ.

બહાર પડી ચુક્યો છે!

બહાર પડી ચુક્યો છે!

Treasure of Correspondence

યાને

પત્ર વ્યવહારનો ખજાનો.

૬૬ રૌપય ૧૬ પેણ. લગભગ ૪૦૦ પાનાં.

મહેજનું ચોટ્ટા અધકચર જ્ઞાન ધરાવનારે ખાસ રાખવા લાયક અત્યાર સુધીના બહાર પડેલી આવી ટ્રાઇપલ્યુ ચોપડી કરતાં તદ્દન બેહીષ્કાર્ય તેમાં આદેશ અનુભવી શિક્ષકને હાથે લખાયેલું અને મહેજનું સાદું જ્ઞાન ધરાવનાર આદેશ વ્યાપારીએ સિવાઇઝ કરેલું આ પુસ્તક મહેજમાં પત્રવ્યવહાર કરવા માગતા હોય તેને ઉપયોગી થઇ પડ્યા વિના રહેશે નહીં આ પુસ્તકમાં દરેક વિષય ઉપર કાગળમાં ચીટી લખવાના નમુના આવ્યા છે.

ખા ૧ માં સાધારણ ઉપયોગમાં આવતી ચીટી પત્રીઓ આપવામાં આવી છે.

ખા ૨ માં ગ્રંથેલીઓએ મગાવદાલાઓએ ઓળખાણ પીછાણવાળાઓએ અન્ય ઓળખાણના અન્નાણ્યાં માણસોએ માહે માહે લખવાના પત્રો આપવામાં આવ્યા છે.

ખા ૩ માં દરેક જાતની અરજીઓના નમુના રાજીનામાના નમુના વગેરે આપવામાં આવ્યું છે.

ખા ૪ માં વ્યાપારી પત્રો બેંકને લગતા કામકાજના પત્રો વિગેરે વ્યાપારને લગતા પત્રો આપવામાં આવ્યા છે

એક નકલ મંગાવી ખાત્રા કરશો કી. રૂ. ૧-૮-૦

ચુકરેતર નારણલાલ મોતીલાલ.

રીચીરોડ, —અમદાવાદ.

